

קובץ

הקריאה והקדושה לחי עולמים

הוראות והדרכות מהרבי
בקשר מדינת צרפת בכלל
והפצת המעינות בפרט

-תדפיס-

יו"ל לכבוד

כינוס השלוחים האיזורי 'טולון, צרפת

ב-ג אד"ר ה'תשפ"ד

פתח דבר

ברגשי גיל ושמחה ותחושה של "אשרנו מה טוב חלקנו" שזכינו להימנות על לגיונו של מלך להיות שלוחי כ"ק אדמו"ר ובפרט למדינת צרפת עלי' התבטאה הרבנית "אנחנו חרשנו וזרענו" ועדים אנו לקצירת הפירות באופן דהצלחה שאין לשער, וזכינו אשר אפילו בקצירת הפירות הדריכנו רבינו על כל צעד ושעל, ונתן לנו ריבוי הדרכות והוראות "כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתי ומעמידו על חלק היפה ואומר לו את זה ברור לך", התחושה של אושר ושמחה מלווה אותנו במיוחד בימי כינוס שלוחים האיזורי של צרפת,

אשר על כן בתור תשורה לכינוס מיוחד זה בו נתאספנו שלוחי המלך בכל מדינת צרפת להיות ביחד "שבת אחים" להתחזק ולעודד את איש את רעהו, לרענן את מטרת שליחותינו כפי שאמר הרבי בשיחת חיי שרה תשנ"ב "להכין את עצמו ואת העולם כולו לקבל פני משיח צדקנו", עלה בדעתנו להתחיל באסיפת ההוראות, המענות וההדרכות של הרבי בקשר לעבודת ההפצה והשליחות למדינת צרפת.

אולם עבודה זו דורשת המון זמן והמון עבודה, ואשר על כן החלטנו להדפיס תדפיס שבעצם יהי' חלק ראשון מעבודה זו של ליקוט ההוראות, ואי"ה יצא לאור בעתיד הקרוב באופן נרחב בהספת מכתבים ומענות ובעיקר מדברי הרבי ביחידויות, "דבר נאה ומתוקן".

בלקט זה הודפסו בעיקר ממכתבים הנמצאים באג"ק וממענות אותם ליקטנו מקובצי "מענות קודש", וכמה ממענות אשר שלוחי המלך בצרפת זיכו אותנו עבור קובץ זה וכנ"ל חסרים עוד הרבה, אבל כבר מקובץ זה אפשר לראות היוקר וההערכה הרבה שיש לרבי מעבודת ההפצה במדינת צרפת.

בתקוה אשר נזכה לקיים את שליחותו הק' שהטיל עלינו כ"ק אדמו"ר לתקן עולם במלכות ש-ד-י מתוך בריאות הנכונה בטוב הנראה והנגלה וכלשון רבינו לכמה שלוחים "און די נקודה העיקרית חסדישע נחת פון קינדער" עדי נזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן.

אדר"ח אד"ר תשפ"ד
טולון, צרפת

ועד הכינוס

פתירה

בס"ד. משיחות ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת ה'תשנ"ב.

תרגום מאידית

היכן רואים – שואלים השואלים
– שינוי בעולם, שהעולם כיום מוכן
יותר לגאולה מאשר בדורות
הקודמים!?

ב. הדבר יובן בהקדם הטעם
לכללות השתלשלות מסעיהם של בני
ישראל בגלות ממקום למקום:

אף על פי שפיזורם של בני
ישראל במדינות השונות ברחבי תבל
("מפוזר ומפורד בין העמים"¹), הרי
בחיצוניות הוא ירידה, וככל שהפיזור
רב יותר, כך גם הירידה גדולה יותר
– הרי אומרים חז"ל² כי
"צדקה עשה הקב"ה לישראל
שפיזרן לבין האומות", וידוע הפירוש
(הפנימי) בכך³, שזהו בגלל המעלה
שבאה על-ידי עבודתם של בני-

א. דובר פעמים רבות לאחרונה,
ובפרט בזמן האחרון, כי על-פי כל
הסימנים, דורנו הוא הדור האחרון
של הגלות, וממילא הדור הראשון
של הגאולה, שהרי כבר סיימו את כל
עניני העבודה וכבר עומדים מוכנים
לגאולה האמיתית והשלמה על-ידי
משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.

יש השואלים: הרי הגאולה תלוי
בכך שכל העולם יהי מוכן לכך, ולא
רק אדם אחד או מספר אנשים, לא
רק בחלק אחד של העולם, אלא של
כל העולם, שהרי הגאולה קשורה
ותלוי בקיבוץ נדחי ישראל מארבע
כנפות הארץ, וגם בכירורן של אומות
העולם בכל הארצות.

ולהעלות את הניצוצות המצויים במקום הזה. ולכן "צדקה עשה הקב"ה לישראל שפיזרן לבין האומות" – כי על-ידי-זה מתווספת המעלה מעבודתם בכירור ניצוצי הקדושה המצויים ב(מנהגי) כל מדינה ומדינה ובכל מקום ומקום.

מזה מובנת המעלה בכך שיהודים מתפזרים ומתיישבים במדינות רבות בעולם – עד לאופן של "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (כברכת הקב"ה ליעקב¹¹) – כי דווקא על-ידי עבודתם של בני ישראל בכל מדינות העולם באופן של התלבשות פנימית (בכל מקום לפי ענינו), עיי"ז שמתיישבים ומתגוררים במדינה הזאת, ומתנהגים בעינים המותרים לפי מנהגי המקום, יכול יהודי לפעול את הבירור והזיכוך (באופן של מלמטה למעלה) בכל מקום ומקום לפי ענינו הוא, ובצורה כזאת נפעלת ה"דירה" ליתברך בתחתונים¹² "תחתונים" – לשון רבים, כל תחתון (מקום) לפי גדרו הוא. מה-שאינ-כן כאשר נמצאים במקום שהוא באופן עראי, או שמשפיעים שם ממקום אחר, לא מצליחים לפעול שם באותה צורה כפי שניתן לפעול בשעה שחיים שם בקביעות ובהתיישבות, ומתמצאים במנהגי המקום.

ישראל בכל מקום ומקום, אשר הם מתיישבים במדינה זרה והם "מתלבשים" (באופן המותר על-פי ההלכה) במנהגי המקום והמדינה (מדברים בשפת המדינה בעניני חול וכו'), בכל מקום ומקום לפי ענינו, לפי תכונת המקום ותכונות אנשי המקום.

וכדברי חז"ל⁴ – "אזלת לקרתא הלך בנימוסי", עד שההלכה נפסקת⁵, "זה עיקר גדול ככל דברי משא ומתן, הולכין אחר לשון בני אדם באותו המקום ואחר המנהג", "העיקר הגדול בדברים אלו (ש)הוא מנהג המדינה"⁶, מנהגי המדינה של אומות העולם (אשר הם רוב תושבי מדינות חוץ-לארץ), בכדי לנצל את מנהגי העולם הללו לעבודתו ית', שהרי "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁷ ו"בכל דרכיך דעהו"⁸, עד – שזה גם "יוסיף" בתורה ומצוות.

וכלשון החסידות⁹ בביאור מאמר חז"ל¹⁰ "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים". "גרים" רומז ומתייחס לניצוצות הקדושה המצויים בכל עניני העולם, וזה ש"הגלה הקב"ה את ישראל" במקומות שונים בעולם, הרי זה בכדי לברר, לזכך

אבל דבר זה יכול להיות באופן שהתחתון נשאר תחתון, אלא שהוא רק מקבל מהעליון המשפיע עליו. לאחר מכן צריכה להיות עבודה נעלית יותר; ב) – הביור והזיכוכ הוא עד כדי כך, שהמקום (התחתון) עצמו (בתכונותיו

המיוחדות) נעשה מקום של תורה ומצוות, על-ידי שמקמים שם מוסדות של תורה, תפילה וגמילות חסדים, בתי-כנסיות ובתי-מדרשות וכו'. כך שהמקום נעשה כאילו באופן עצמי, ואינו זקוק להשפעה (של קדושה) ממקום (שני ו) עליון יותר. ויתירה מזו – לא רק "כאילו", אלא באופן שמגלים את המעלה שבתחתון עצמו, שהמקום נעשה כמו העצם עצמו (דירה לעצמותו יתברך¹³), ואדרבה: אנשי המקום פועלים בתורה ומצוות מיוזמתם העצמית, בהתאם למנהגים והדרכים המיוחדים ("הלך בנימוסי") של המקום ההוא, שבהם מתייחד מקום זה ממקומות אחרים.

ג. על פי זה יובן העילוי של דורנו זה לגבי הדורות שלפנינו. בדורות הקודמים לא הי' פיזור כה גדול של בני ישראל בכל קצווי תבל כפי שהוא קיים בדורנו זה. לא מיבעי בזמן שבית-המקדש הי' קיים, כשבני-ישראל היו בארץ-ישראל

נוסף לזה – מתוסף, על-ידי עבודה בדרך זו, בתוקף והצלחת העבודה, וכמובן בפשטות: הטעם להבדלי המנהגים (על-פי תורה) שבין מדינה למדינה הרי הוא מחמת התכונות המיוחדות של המדינה (תכונת המקום, תכונת אנשי המקום וכיוצא בזה). ולכן, כשמתנהגים על פי מנהג המקום – המתאים יותר לתכונת מקום זה – מביא הדבר הצלחה יתירה. לכן צריך יהודי, המצוי במקום זה, להתנהג לפי מנהג המדינה, עד שהוא צריך גם לנצל את מנהגי המקום בעבודת ה' שלו, שהרי על-ידי כך מביא הדבר תוספת הצלחה גם בעבודתו בהתאם למנהגי המקום.

[עד שזה גופא, שההלכה היא שצריך לנהוג כמנהגי המקום – פועל, שמנהג המקום נהפך להנהגה שעל פי תורה. כלומר, שבמקרים אלו שאין בדבר משום סתירה להלכה, ההלכה עצמה מחייבת יהודי להתנהג לפי מנהגי המדינה בעינינו משא-ומתן].

ובזה גופא (בעבודה בכל מקום בעולם) יש בכללות שני ענינים ושליבים – א) הפעולה הפנימית עם התחתון. שמחדירים קדושה אפילו במקום התחתון, לפי גדרי המקום.

שלימות בירור העולם – משתקף במיוחד בכירורה של מדינת צרפת.

ובהקדים, שבאחד מייעודי הגאולה (שבהפטר שבת שעברה) נאמרה במפורש מדינת צרפת: "וגלות החל הזה לבני ישראל גו' עד צרפת גו' ירשו את ערי הנגב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"¹⁵.

וצריך להבין: מזה שהנביא מפרט את הגלות והגאולה של צרפת, מובן שקיימת שייכות מיוחדת ביניהם, שהרי אפילו אם בתחילת הגלות הוגלו יהודים לצרפת¹⁶, למאי נפקא-מינה ההזכרה המפורשת של הדבר בפסוק, ובפרט בייעוד שעוסק (לא בהתחלת הגלות לפני כמעט אלפיים שנה, אלא) בגאולה!

מזה מובן, שבגאולה חשוב שיוזכר שהיא קשורה עם צרפת, וש"גלות החל הזה" (ראשית הגלות) הי' בצרפת. ויש לומר הטעם, כי שלימות בירור העולם – והיתה לה' המלוכה – נפעל על-ידי הבירור ועלי' של (בני ישראל ב) צרפת, כדלקמן.

ה. הדברים יובנו לאור החידוש והשינוי ביחס של ישראל בדורנו זה

(וסביבתה), אלא אפילו בדורות הראשונים של הגלות התגוררו יהודים רק במדינות מסוימות, על כל פנים רק בחצי כדור-הארץ העליון; מה-שאיין-כן בדורות המאוחרים יותר – התפזרו היהודים במדינות רבות יותר, עד שגם הגיעו לחצי הכדור התחתון (באמריקה וכו'), ובכל דור ודור נעשתה תוספת בכך, עד שבדורנו אנו – כאשר יהודים מצויים בכל קצווי תבל ממש, והם מקיימים שם תורה ומצוות, ובאופן של התלבשות לפי מנהגי המקום, ועד שהקימו וממשיכים להקים, מוסדות של תורה ומצוות בכל מקום ומקום לפי ענינו.

כשמתבוננים בזאת – אפילו לרגע קל – רואים את העילוי שבדורנו אנו לעומת הדורות שלפנינו, בזאת שכבר יש הבירור והזיכוך של כל מדינה ומדינה שבעולם.

ועל פי המדובר לעיל (וכמה פעמים), שלפי כל הסימנים, כבר סיימו את כל הבירורים, הרי מובן מדוע מצויים אנו כבר לקראת הגאולה.

ד. כל הענינים בנויים באופן של כללות ופרטות¹⁴. הענין הנ"ל –

שמבאר זאת אדמו"ר האמצעי²¹ – לא היתה רק ענין זמני כו', אלא הדבר נוגע לכל הזמנים והדורות שלאחרי זה.

כידוע בדברי הימים, המהפכה הצרפתית בשנת תקמ"ט (אשר כתוצאה ממנה נעשה, כעבור מספר שנים, נפוליון למנהיגה של צרפת) היתה גם מהפכה אידיאולוגית, ענין כללי שהביא עמו שינוי עיקרי בעולם כולו. מהפכה זו היתה אחד המאורעות העיקריים שעליהם הושתתו יסודות ההנהגה של "העולם המודרני" וה"תרבות", עד היום הזה:

עד המהפכה הצרפתית היתה ממשלת צרפת (וממשלות רוב מדינות העולם) מסורה בידי מלך ומלכה, והם הנהיגוה ככל שעלה בדעתם. המהפכה היתה מבוססת על כך, שבני האדם חופשיים להתנהג כרצונם, ולכן הדיחו את המלך והמלכה כדי לשחרר את המדינה משליטתם וממשלתם, ושהנהלת המדינה תעבור לידי הציבור המייצג את כל אנשי המדינה.

אף על פי שהיתרון בכך הוא, שמתוסף חופש בגשמיות, ובצדק ויושר וכו', והדבר הי' מביא חירות ועשירות לבני ישראל – הרי מכיון

למדינת צרפת, לגבי היחס שהי' בדורו של אדמו"ר הזקן.

ידוע¹⁷, שבתקופת אדמו"ר הזקן, כשהתחוללה המלחמה בין נפוליון הצרפתי והצאר אלכסנדר הרוסי, סבר אדמו"ר הזקן (לא כפי שסבר גדול אחר מישראל¹⁸), כי לטובת מצבם הרוחני של בני ישראל בענייני יראת-שמים עדיף שרוסי' תנצח, ושצרפת תנחל מפלה.

ובלשונו הקדוש¹⁹: "אם ינצח ב"פ (בונאפארט²⁰) יורבה העושר בישראל ויורם קרן ישראל, אבל יתפרדו ויתרחקו לבן של ישראל מאביהן שבשמים, ואם ינצח א' (אלכסנדר) אם כי יורבה העוני בישראל ויושפל קרן ישראל, אבל יתקשרו ויתחברו ויתעקדו לבן של ישראל לאביהן שבשמים".

הטעם לכך הי', כי צרפת (בראשות נפוליון) העמידה עצמה כמביאה את רוח החופש ר"ל מכל ענייני דת ואמונה בהקב"ה. וקליפה זו של מלכות צרפת (ונפוליון) – שהיוותה את "תוקף הקליפה והדין הקשה" מחמת ה"גאות והתנשאות לתלות ולסמוך על כוחו וגבורתו כו' לומר כוחי ועוצם ידי ומסלק ההשגחה ואמונה ובטחון באלקים כו'" (בדוגמת קליפת סנחריב), וכפי

ו. על-פי-זה רואים את החידוש שניתוסף במיוחד בדורנו זה, ביחס כלפי צרפת, בכוחו ובשליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו²⁶.

מבלי הבט על כך שמדינה זו היתה בזמנים ההם "תוקף הקליפה כו", והתנגדה להנהגה שעל פי יראת-שמים ובפרט בדרך החסידות וכו', שבגין כך הביע אדמו"ר הזקן את התנגדותו התקיפה לנצחונה (כנ"ל ס"ה), וגם בדורות שלאחר מכן²⁷ — ראו בפועל, שהמצב בצרפת לא הי' מסוגל כל כך ליראת שמים וכו', וגם אצל רבותינו נשיאנו (ממלאי-מקומו של רבנו הזקן) לא הי' (כך כך) בקביעות ענין גילוי והפצת תורת החסידות בצרפת²⁸ —

נשתנה מצב זה לאחרונה מן הקצה אל הקצה, אשר לא רק שאור הקדושה הגיע (ממקום אחר) והאיר גם שם, אלא שיהודים לומדי תורה (נגלה דתורה ופנימיות התורה) ומקיימי מצוות ביראת-שמים התיישבו שם למשך זמן, ובמיוחד — בשליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועסקו שם בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, ובכתיבת חידושי תורה וכו', שגם יהודים נוספים (במקומות אחרים) יכולים ללמוד בהם, כתוצאה מכך

שהדבר לא הושתת על יסוד האמונה והבטחון בה' — הביא הדבר עמו (ובמיוחד על-ידי נפוליון) גישה לחופש ברוחניות²², חופש מעניני דת, ופריקת-עול והפקרות וכו'. דבר שהשפיע על עוד כמה וכמה מדינות בזמן ההוא ובזמנים שלאחרי זה.

ומחמת זה התנגד אדמו"ר הזקן בכל התוקף למלכות צרפת, והתפלל כי ינחלו תבוסה במלחמה.

ועד כדי כך, שבגלל זאת שסירב להיות תחת שליטתם, ברח אדמו"ר הזקן עם כל בני ביתו (עם כל רכושו ונכסיו) מליאדי²³. (ועד שבדרך הטבע, כתוצאה מכריחה ונדודים אלו²⁴, אירעה אחר כך הסתלקותו של אדמו"ר הזקן בכפר פיענא בכ"ד טבת).

ואדמו"ר הזקן הבטיח (לאדמו"ר האמצעי) עד כדי שבועה²⁵, שרוסי' תנצח במלחמה. וכך הי'. ועל-ידי כך ניצלו אז היהודים מהשפעתם הבלתי רצוי', שהיתה מתפשטת אם צרפת היתה מנצחת את רוסי', ובני ישראל יכלו אחר-כך להמשיך את עבודתם בקירוב לבם אל אביהם שבשמים. ובמיוחד — על-ידי גילוי תורת החסידות במדינה ההיא באמצעות רבותינו נשיאנו ממלאי מקומו של אדמו"ר הזקן.

שהדפיסו אותם לאחר-מכן וכיצא בזה.

ובמיוחד – לאחר מלחמת העולם השני, הגיעו לשם בהשגחה פרטית והתיישבו שם יהודים ממדינות שונות, עד שמדינה זו נהפכה למקום ומרכז של תורה ויהדות, של הפצת התורה והיהדות בכלל, ושל הפצת מעיינות החסידות במיוחד, עי"ז שהקימו שם ריבוי מוסדות של תורה ותפילה, כולל, ובמיוחד – ישיבת "תומכי-תמימים ליובאוויטש", גם "אחי-תמימים" וכיצא בזה, עם כמה וכמה סניפים. וכן מוסדות חינוך בכלל על טהרת הקודש, ונוסף לכך – מדפיסים שם ספרים בנגלה דתורה ובפנימיות התורה ובכל זה באופן דהולך ומוסיף ואור.

על פי הנ"ל מובן החידוש שבדבר: כשם שזה בנוגע לעבודת האדם בכללות העולם, שמדור לדור הגיעו יהודים למקומות חדשים ורחוקים יותר, כדי לפעול שם את הברור המתבקש, שהרי שלימות הברור הוא בשעה שמתיישבים במקום שהוא ו"הלך בנימוסי", מנצלים גם את מנהגי המקום כדי להוסיף בעבודת ה' (כנ"ל ס"ב) – כך גם בנוגע לעבודתם של רבותינו נשיאינו בהפצת התורה והיהדות

והפצת המעיינות חוצה, אשר במשך הדורות נתוסף בכך יותר ויותר, ועד שבדורנו זה הגיעו גם לברירה של צרפת. שמבלי הבט על כך שהיא היתה מקום תחתון ביותר, ומנהגי המקום שלה היוו אז סתירה לענייני יראת שמים כו' (שבגלל זאת התנגד רבנו הזקן לנצחונה של צרפת) מכל מקום התיישבו במדינה זו יהודים בדורנו (בכוחו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, כדלקמן), וברירו וזיככו אותה. עד שאדרכה – ניצלו את מנהגי המקום ("הלך בנימוסי") כדי להוסיף בהפצת התורה והיהדות ובהפצת תורת החסידות.

ז. ויש לומר שהכח לזה נובע מכך, שזה ה' הסדר אצל נשיא הדור עצמו, כ"ק מו"ח אדמו"ר:

מקומם הקבוע של רבותינו נשיאינו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, ה' במדינת רוס'. אפילו כאשר יצאו מהמדינה ההיא – דבר שהתחיל מאדמו"ר מהר"ש²⁹ – ה' זה רק באופן עראי, על מנת לחזור.

אצל נשיא דורנו נתוסף החידוש לגבי הנשיאים שלפניו – שעקר את מקומו ממדינת רוס', והתיישב במדינות אחרות. ובכללות – שנות נשיאותו התחלקו לשלוש תקופות, של בערך עשר שנים (כפי שדובר

במשך כמה וכמה דורות מאדמו"ר הזקן, עבודה שפעלה בירור וזיכוך גם בכל העולם (בדרך מלמעלה למטה), ועוד ועיקר: ככל שמתקרבים לגאולה שאז תהי' שלימות הבירור של כל העולם – הרי בדורנו זה, נתקבל מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כח נוסף, נעלה יותר, לפעול גם את הבירור של מדינת צרפת.

ובכללות יותר – התחילה העבודה בזה עוד אצל אדמו"ר מהר"ש³¹, כידוע³² שנסע כמה פעמים לצרפת ועשה שם בעלי-תשובה (נוסף לזה שחשב ופעל שם ענינים בתורת החסידות), ואחר כך עוד יותר – על-ידי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שהי' שם פעמים רבות, ועד ששם (במענטאן) הי' ה"בנין" של המשך תער"ב הידוע³³, ושם גם כתב חלק מההמשך³⁴.

ועיקר ושלימות הבירור – באופן של קביעות והתיישובות ובאופן פנימי³⁵, עד לאופן של הפצה – נעשה בדורנו, על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר נוסף לזה שהי' בצרפת כמה פעמים, ואמר שם מאמרי חסידות³⁶ ושיחות³⁷ – שלח לשם שלוחים מבני ביתו, אשר חיו שם כמה שנים³⁸, ועבדו עבודתם

פעם³⁰): התקופה הראשונה (תר"פ – תרפ"ח) – בעיקר ברוסי', התקופה השני' (תרפ"ח – ת"ש) – בפולין, והתקופה השלישית (ת"ש – תש"י) – בארצות-הברית.

ועל-פי המדובר לעיל, שבכל מקום צריכה להיות ההתלבשות לפי מנהגי ותכונות המקום ("הלך בנימוסי"), היו שינויים ממקום למקום באופן העבודה של הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, בהתאם למקום אשר בו נתיישב.

ויש לומר, שהואיל ואצל נשיא דורנו עצמו היתה התלבשות באופני עבודה שונים, החל מרוסי' (מקום אבותיו), שבה עבדו את עבודתם כל רבותינו נשיאנו, עד לארצות-הברית, חצי כדור התחתון – העניק הדבר את הכח לפעול הבירור של כל המקומות שבעולם, גם של התחתון ביותר כמדינת צרפת וכיוצא בזה.

וזהו החידוש של דורנו זה לגבי דורו של אדמו"ר הזקן (והדורות שלפני זה בכלל) – כפי שרואים זאת בגלוי ביחס כלפי מדינת צרפת:

לאחרי הבירור והזיכוך שנעשו על-ידי העבודה של הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה

במיוחד – וכפי שרואים במוחש, ובפרט בשנים האחרונות, את ההצלחה הגדולה והמרובה בכל הפעולות של הפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה במדינת צרפת, ועוד מדינות, באופן זהולך ומוסיף ואור.

עד לאופן, שנוסף לזה שנושא דורנו נותן כח להמשיך קדושה גם בתחתון (אבל זה צריך להיות דווקא באופן שהקדושה נמשכת ממקום שני, מקומו של נשיא דורנו) – נותן הוא כח, שבמקום זה גופא עשו אותו מקום ומקור של תורה, על-ידי ייסוד ישיבת תומכי-תמימים שם, כמו בליובאוויטש לכתחילה⁴¹, כאילו שזה אותו דבר עצמו ואין צורך להזדקק להשפעה מהמקור, כיון שהוא נעשה בדיוק כמו הענין עצמו.

ונוסף לזה – מדפיסים שם (והדפיסו גם בעבר) דברי תורה, בתורת הנגלה ותורת החסידות, כולל – חידושי תורה, שגם זה מדגיש איך שצרפת וכו' נעשים מקור לעניני תורה לכל העולם כולו, שגם אחרים מקבלים מעניני התורה שמדפיסים שם, ויכולים ללמוד בהם ואותיות מחכימות⁴² וכו'.

וכאמור לעיל, ההצלחות של הפעילות שם עכשיו, הן הגילוי בפועל של הכוחות אשר כ"ק מו"ח

בלימוד נגלה דתורה ופנימיות התורה, וכן שלח לשם כתבי חסידות ואיגרות קודש שלו, ושם גם הוכנו כמה ענינים לדפוס³⁹ [כמדובר כמה פעמים במעלת דבר שבדפוס לגבי כתב-יד, שהוא מגיע לריבוי גדול יותר של אנשים ומותאם יותר אליהם, מה-שאיין-כן כתב-יד, ששייך רק ליחיד סגולה – אלה שמונח אצלם הכתב, ואלה שיכולים לקרוא בו. ובפרט כאשר מדפיסים דבר חדש, שיש בזה חביבות מיוחדת המעוררת סקרנות בטבע האדם⁴⁰], בנוסף לכמה וכמה דברי תורה שנכתבו שם ו(אחר-כך) יצאו לדפוס.

ובכללות – פעלו שם ברור וזיכוך בדרך התלבשות על-ידי "הלך בנימוסי" ודווקא מתוך יראת שמים והידור, כדי לפעול את הברור באופן פנימי, מיני' ובי', דבר אשר פרץ את הדרך ונותן את הכח לשבור ולהפך את תוקף הקליפה של מדינת צרפת.

והגילוי בזה בשלימות נפעל לאחר ש"ק מו"ח אדמו"ר הגיע לארצות-הברית, לחצי כדור התחתון, ויסד שם (בצרפת) ישיבת תומכי-תמימים ועוד מוסדות, ומינה ושלח שלוחים על-מנת להתיישב שם ולבנות המוסדות, ולהפיץ תורה ויהדות בכלל ותורת החסידות

העולם שנברא בשבעת ימי הבנין ככל הפרטים ופרטי הפרטים.

יתר על כן: "770" – זהו מספר הבית של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר בו חי ועבד עבודתו בעשר השנים האחרונות של חיים חיותו בעלמא דין, בארצות-הברית (חצי כדור התחתון). ויש לומר, שזה מרמז על הענין השני (הנעלה) שבבירור וצירוף [נוסף על הבירור של התחתון ביותר, אבל באופן שנשאר תחתון בערך לעליון], שהוא נעשה כמו העצם ("770") עצמו, הבית של נשיא דורנו, מקורה של הפצת המעיינות חוצה בזמן הזה בכל קצוי תבל.

ויש להוסיף, שענין זה עומד בהדגשה יתירה ב"הלך בנימוסי" – מנצלים את תכונות המקום גופא למעליותא – לגלות את העצם (של עצמות ומהות) במקום זה, באופן שמורגש שהמקום נעשה "קבוע" בכל עניני תורה ומצוות (על-דרך המעלה שביש הנברא אשר הרגשתו היא ש"מציאותו מעצמותו", מכיון שמקורו מעצמותו ית' ש"מציאותו"⁴⁶ הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו⁴⁷).

ויש לומר, שהא בהא תליא: כדי לפעול את בירור התחתון ביותר,

אדמו"ר נשיא דורנו השקיע שם בשנים שלפני זה⁴³. אשר בהיותו נשיא הדור – והנשיא הוא הכל⁴⁴ – נותן הוא את כח העצם לכל אנשי הדור כדי לפעול את הבירור בכל העולם כולו, גם במקום הכי תחתון. עד לאופן שבמקום הזה מתגלה העצם עצמו, כנ"ל.

ח. ויש לומר שזה [ובפרטיות – שני ענינים אלו שבבירור: (א) בירור התחתון (אבל באופן שנשאר תחתון), ו(ב) גילוי העצם בתחתון, באופן שנעשה דבר אחד עם העליון] מרומז גם בשם "צרפת":

"צרפת" היא מלשון צירוף, שמבטא את הענין של צירוף ובירור וזיכוך, כפי שנאמר בנוגע לגאולה⁴⁵ – "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים". שהגאולה ה"ה באה על-ידי שלימות הבירור והצירוף של כל העולם (כנ"ל ס"א).

ולהוסיף (על דרך הצחות והרמז): "צרפת" היא גם בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), שלימות המספר שבע, כפי שכל אחד כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל אחד כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים). ויש לומר שדבר זה מרמז, שבבירורן של המדינות הללו נגמר ונשלם בירור כל

י. כדי להקל עוד יותר על היהודי – ראו דבר פלא אשר מבטא בגלוי לעיני בשר את הבירור וההפיכה הנ"ל שפעלו בצרפת.

[וחהו גם מענה לאלה המתאוננים, מדוע לא רואים כיום מעשה ניסים (כמו בדורות הראשונים). הרי – בנאמר להלן – דוגמא לנס, המראה כי טענה זו מופרכת]:

ידוע ומפורסם שלכל מדינה יש ניגון מיוחד, "ניגון המדינה" [על-דרך הדגל המיוחד של כל מדינה], שאותו שרים או מנגנים באסיפה או מאורע רישמי מטעם המדינה, או כאשר תושבי המדינה נאספים יחדיו במאורעות רשמיים מסויימים, ועד"ז כאשר באי-כח ונציגים של המדינה נוסעים למדינות אחרות, וכיוצא בזה.

מובן, שניגון המדינה מייצג דוגמא של המדינה. ועל-אחת-כמה-וכמה ניגונה של מדינת צרפת – כידוע, שהניגון נתחבר בעת המהפכה⁴⁸.

ובפרט על-פי פנימיות הענינים – הרי ידוע⁴⁹ שלכל מדינה גדולה יש שר למעלה, ויש לומר, שזה גם כן קשור עם ניגון המדינה, אשר נבחר על-ידי המדינה⁵⁰.

זקוקים לכח העצם. מצד בחינת הגילויים – שבה יש חילוק בין עליון לתחתון – יכולים להמשיך אלקות במקום שהוא כלי מוכשר לזה; מה- שאין-כן בכח העצם (שלמעלה מעליון ותחתון) אפשר לברר ולצרף אפילו מקום תחתון שאינו כלי, ועד יותר מזה – להמשיך שם את העצם עצמו. וכן גם לאידך: דווקא באמצעות המקום הכי תחתון – מתגלה העצם, אשר פועל את הבירור בכל העולם.

ט. על-פי זה יובן גם מה ששלימות הבירור של כל העולם בגאולה – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" – תלוי' ובאה לידי ביטוי בבירור בדרך התלכשות של גלות "צרפת" – ובשני הענינים הנ"ל: (א) מכיון שהיא המקום התחתון ביותר (ותוקף הקליפה של עולם) – נפעלים על-ידי גמר ושלימות הבירורים של כל העולם, כמרומו בשמה "צרפת" מלשון צירוף ובירור. (ב) בבירור של צרפת (בגימטריא "770") מרומו גם גילוי העצם שנותן את הכח לברר את כל הענינים בשלימות, עד לאופן שבכל מקום ומקום ממשיכים את גילוי העצם.

ועד כדי כך, שיש כאלה שאינם יודעים כלל שניגון זה נלקח מ"אי-שם", והם חושבים שזהו ניגון חסידי מעיקרא [מזמן לזמן מתחדשים ניגונים חסידיים חדשים על-ידי אלה המסוגלים לחבר ניגון טוב, וכאשר זה מתקבל על-ידי הציבור ושרים אותו בציבור, נעשה הניגון חלק מהניגונים החסידיים]!

יא. מדוע מזכירים זאת עכשיו? ובפרט שחסיד יכול לטעון, שחינכו אותו לכך, שכל ענינו הוא – לימוד התורה. אין לו זמן כלל לענינים אחרים, כולל גם מופתים, עד שהם אינם תופסים אצלו מקום כל-כך⁵⁴.

ראשית, צריכה להיות ההכרה וההודאה לה' על הניסים שהוא עושה.

ובפרט כאשר עומדים בסמיכות לימי החנוכה שענינם הוא "פירסומי ניסא"⁵⁵ – ממילא אפילו אם-תימצו-לומר שבשאר ימי השנה לא צריכה להיות כזו הדגשה בענין של פירסומי ניסא (כדמוכח מזה גופא שזהו ענינם של חנוכה ופורים וכיוצא בזה) – הרי בימי חנוכה צריך להיות פירסומי ניסא, ויש לומר, שזה כולל לא רק את נס המלחמה ונס החנוכה (של פך השמן) אלא פרסומי ניסא בכל

לפני כמה שנים⁵¹ התחילו חסידים לשיר את ניגונה של מדינת צרפת – ניגון המהפכה – עם המילים "האדרת והאמונה לחי עולמים .. התהילה והתפארת לחי עולמים"⁵².

זמן קצר ביותר לאחר מכן – התרחש דבר פלאי ביותר: מדינת צרפת חוללה שינוי בניגון המדינה הנ"ל⁵³.

ובסיבת הדבר – מסבירים זקני החסידים, שלאחרי שהניגון נתהפך לקדושה (כנ"ל), הרגיש זאת השר והמזל למעלה של מדינת צרפת, וזה גרם למטה את השינוי בניגון, מצד ההרגשה, שהניגון נעשה שייך לתחום הקדושה, ניגון חסידי אשר שרים בעת התוועדויות חסידיות, כולל גם – בעת התוועדויות במדינת צרפת עצמה!

בתוך כך רואים בגלוי את השינוי הקיצוני שנעשה בדורנו זה לגבי דורו של אדמו"ר הזקן:

לקחו את הניגון הזה והפכו אותו לקדושה – "האדרת והאמונה לחי עולמים", ושרים אותו (באותן תנועות) בעת התוועדויות חסידיות, שבהן מדברים דברי התעוררות בעניני תורה ומצוות ותורת החסידות.

ועל-אחת-כמה-וכמה בימי החנוכה, שענינם הוא "פירסומי ניסא" כנ"ל – יש לראות לנצל ימים אלו, נוסף לכל הפעולות ומבצעי חנוכה, גם – כדי לערוך התוועדות חסידיים [אן לקרוא לזה בלשון אחר, בכל מקום לפי ענינו, "אזלת לקרתא הלך בנימוסי"]⁵⁶, בכל יום מימי החנוכה, ולדבר שם דברי תורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ולקבל החלטות טובות בכל עניני תורה ומצוות, ובאופן של מוסיף והולך ואור (בהתאם לנרות חנוכה), ועוד ועיקר – לדבר בענין פירסומי ניסא, הניסים "בימים ההם בזמן הזה".

יג. הענינים הנ"ל בקשר לצרפת עומדים בהדגשה בהתוועדות זו, מכיון שנמצאת כאן קבוצה של יהודים מצרפת אשר הגיעו לשבת זו לכאן – בית-הכנסת ובית-המדרש של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ("770").

ובפרט שיהודים אלו עוסקים בבניית מוסדות חדשים בצרפת ובהדפסת ספרים חדשים, וכמדובר לעיל עד כמה זה נוגע לביורום של כל העולם. נוסף לכך – שודאי זה מוסיף הצלחה בכל הענינים של המתעסקים בזה, בגשמיות וברוחניות, ומוסיף בקשר שלהם עם

הניסים שהקב"ה עושה לבני ישראל – "בימים ההם בזמן הזה".

ועוד והוא העיקר: ההכרה וההודאה ונתינת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם ענין של הכרת טובה – זה גם נוגע לביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמרא אומרת⁵⁶: "ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח.. אמרה מידת הדין לפני הקב"ה.. חזקי' עשית לו כל הניסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו)⁵⁷ ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח".

על-פי זה מוכן בענינו, שפירסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמנו – הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

יב. ומזה מתקבלת הוראה תיקרית:

מאחר שכבר עומדים לאחרי כל הענינים, והגאולה עדיין לא באה – דבר נכון ביותר הוא לעסוק בענין של "פירסומי ניסא", לפרסם אצל עצמו ואצל הזולת, ובכל מקום ומקום – את הניסים שהקב"ה עושה עימנו, מתוך ידיעה שבזה קשורה הגאולה האמיתית והשלימה!

ומיד בפועל ממש את קיום הייעוד
 "וגלות החל הזה לכני ישראל גו' עד
 צרפת גו' ירשו את ערי הנגב, ועלו
 מושיעים בהר ציון לשפוט את הר
 עשו והיתה לה' המלוכה", בגאולה
 האמיתית והשלימה על-ידי משיח
 צדקנו, "פרצת עליך פרוץ"⁵⁹, "זה
 משיח שנאמר"⁶⁰ עלה הפורץ
 לפניהם"⁶¹, (וכפי שמסיימים את
 ברכת החודש בשבת זה:) "ונאמר
 אמן".

[האורחים שיחיו מצרפת אמרו
 "לחיים". וניגנו "האדרת והאמונה
 לחי עולמים". ובאמצע הניגון רמז
 כ"ק אדמו"ר שליט"א באצבעותיו
 הק' לשרוק⁶²].

תורה ומצוות, על-ידי זה שהם
 מוסיפים בפשטות בקיום התורה
 והמצוות, כולל ובמיוחד – במצוות
 הצדקה, שמקרבת את הגאולה⁵⁸,
 הגאולה של ישראל בכל העולם כולו.

לכן, מהנכון לכבד אותם
 באמירת "לחיים", ומזה תימשך
 הוספה בחיים לכל אחד מהם ולכל
 המסובים בתוך כלל ישראל.

ולהוסיף, שנמצאים כאן גם
 אורחים ממדינת קנדה, שהיתה לה
 פעם שייכות למדינת צרפת.

יד. ויהי רצון, שהבירור וההפיכה
 של צרפת – יחד עם שלימות עבודת
 הבירורים בכל העולם – יביאו תיכף

מקורות

1. אסתר ג, ח.
2. פסחים פז, ב.
3. ראה תו"ח שמות שלה, א. ועוד.
וראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 355 ואילך.
4. שמו"ר פמ"ז, ה. ועד"ז בב"ר
פמ"ח, יד. וראה ב"מ פז, א. וראה
בארוכה לקו"ש חל"ו ע' 172 ואילך.
5. רמב"ם הל' מכירה פכ"ו ה"ח.
ועד"ז שם פכ"ח הט"ו: אבל במקום שיש
מנהג הלך אחר המנהג ואחר לשון רוב
אנשי המקום הידועים להם.
6. רמב"ם שם ספכ"ז.
7. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם
הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
8. משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע
שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.
9. ראה תו"א בראשית ו, א. ר"פ לך
לך (יא, סע"א ואילך). מג"א קיז, ב
ואילך. ועוד.
10. פסחים שם. וראה גם זח"א
רמד, א ובנצו"א שם.
11. ויצא כח, יד.
12. ראה תנחומא נשא טז. שם
בחוקתי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא
רפל"ו.
13. ראה המשך תרס"ו ס"ע ג.
ובכ"מ (נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע'
רמא הערה 32).
14. ע"ד שהוא בנוגע לתורה – ראה
פרש"י ר"פ בהר. הקדמת התניא (ג,
סע"ב). ולהעיר ממשנה חגיגה יו"ד, א.
גמ' שם יא, א.
15. עובד"א, כ-כא.
16. ראה רד"ק עה"פ.
17. "בית רבי" ח"א פכ"ב (מה, ב
ואילך). ספר השיחות תורת שלום ע'
203. אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ
ח"ה ע' תנא. ספר התולדות אדה"ז ע'
רנט ואילך. הנסמן לקמן הערות 19. 21.

30. לקו"ש חי"ח ע' 303 ואילך.
31. ולהעיר שכמה מרבתינו נשיאינו דיברו בשפה הצרפתית. וראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד ע' רמו (ושם, שפעם, בהיות כ"ק אדנ"ע עם בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בצרפת, דיבר במשך כארבע שעות בשפה הצרפתית).
32. ספר התולדות שם ע' 42.
33. לקו"ד שא, א, שה, א.
34. ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תשנג.
35. משא"כ אדמו"ר מהר"ש ואדנ"ע לא היו שם באופן של קביעות כו'.
36. ד"ה אני לדודי, ד' אלול תרצ"ו בפריו ע"פ רשימת מאמרי דא"ח שלו (קה"ת תשכ"ח) ונדפסה בקונטרס זו [ולאח"כ – בסה"מ תש"ח ע' 181 ואילך]. ועוד.
37. פורים תרח"ץ בפריו (ספר השיחות תרצ"ו – חורף ה'ש"ת ע' 257 ואילך).
38. בשלהי חורף תרצ"ג התיישבו כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע ז"ע בצרפת, שם דרו כשמונה שנים עד שנת תש"א. המו"ל.
39. ראה בפרטיות במבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' 9 ואילך.
40. ואף שזה בא בתחלה מצד טבעו (טבע גם של אוה"ע), הרי ע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) שרצונו הפנימי של ישראל הוא לקיים תומ"צ, מובן, שדברי תורה מושכים אותו מעצם טבעו ללמוד ולעייין בהם.
18. בית רבי שם הערה א. תורת שלום שם. לקו"ד ח"ד תשיד, ב. וראה שיחת ליל שמח"ת (קודם הקפות) תשד"מ.
19. במכתבו להחסיד ר' משה מיזליש נדפס באגרות-קודש אדמו"ר הזקן סי' סד (ע' קנ-קנא). ובכ"מ (נסמנו ב"מקורות והערות" לאג"ק שם ע' תנד).
20. שם משפחה של נאפאליאן.
21. במכתבו להחסיד ר"מ הנ"ל נדפס באגרות-קודש אדמו"ר האמצעי סי' ח (ע' רלו ואילך). ובכ"מ (נסמנו ב"מקורות והערות" לאג"ק שם ע' תפט).
22. ראה שיחת שמח"ת תרע"ו נעתקה בס' מגדל עוז (כפ"ח תש"מ) ס"ע תנו ואילך.
23. ראה בארוכה במכתב אדהאמ"צ הנ"ל (אג"ק שם ע' רמ ואילך). לקו"ד ח"א יג, ב ואילך.
24. אג"ק שם ע' רמד. בית רבי שם מו, א הערה ב. לקו"ד שם יד, ב.
25. אג"ק שם ע' רמג.
26. בהבא להלן, ראה גם ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 570 ואילך. שיחת ש"פ וישלח שנה זו סי"ב.
27. וכן בנוגע לדורות שלפנ"ו "אשר הרבו להרע בישראל, כמבואר בספר שבט יהודה באריכות וכו'" (אג"ק אדהאמ"צ שם ע' רלט. וראה גם בספרו שערי תשובה ח"א פ"ה (ה, ב)).
28. וראה לקמן ס"ז שינוי התקופות בזה.
29. ראה ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת תש"ל) ע' 39, 42, 52.

50. ראה גם יהל אור (ע' שעד) בנוגע לניגוני ישמעאל ואדום (ש"בישמעאל ניגונם הוא משל מרה שחורה ומזה מתענגים, ובאדום הוא להיפך ניגונים של חדוה") – שקשורים עם מהות אומות אלו.

51. בעת ההקפות דליל שמח"ת שנת תשל"ד.

52. ע"ד "נאפאליאן'ס מארש" – ראה ספר השיחות תש"ג ע' 118, שרבינו הזקן ביקש שיודיעוהו ניגון ה"מארש" שעמו עברו הצרפתים את גבולה של רוסיה, וכשניגנו הניגון בפניו נענה ואמר שזהו ניגון של נצחון, וסיים – לאחרי משך זמן שהי' "שטאָרק פאַרזביקות" – סוף כל סוף יהי' דינן **נצח!**

53. כמה חדשים אחרי שהתחילו לנגן "האדרת והאמונה וכו'" בשנת תשל"ד – מנהיגה של צרפת דאז הכריז, שמפני הכבוד כדאי לשנות הקצב של הניגון. ובשנת תשמ"א שינה אותו מנהיגה הנוכחי חזרה לקצבו הקודם. **המו"ל.**

54. וראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' צד. ספה"מ תש"ט ע' 43 (השני). שיחת ש"פ תבא תשמ"ז (התוועדות תשמ"ז ח"ד ע' 340 ואילך). קונטרס שבעת התורות שאמר מורנו הבעש"ט בג"ע (קה"ת תשנ"ב).

55. שבת כא, ב ובפרש"י.

56. סנהדרין צד, א.

57. פרש"י שם.

58. ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב). תניא אגה"ק ס"י.

59. פרשתנו לח, כט.

41. ובלשון מכתבו בקשר להתייסדות הישיבה שם (אג"ק שלו ח"ט ע' רפה): "כל מדינה ומדינה יש לה תנאי חיים שונים .. אבל בנוגע הסדרים העיקרים של ישיבת תומכי תמימים אין לזוז מהם אף זיז כל שהוא בכל תוקף כעין שהוא בארעא דליובאוויטש". וראה שם לעיל: "ברוך שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה ליסד ישיבת תומכי תמימים במדינת צרפת, ואין לשער גדול העונג והנחת רוח שגורמים בזה להוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים בשמי עליון כו". – וגודל שמחתו בזה יומתק ע"פ המבואר בפנים.

42. של"ה קצא, ב. מגדל עוז הל' אישות פ"ד ה"ט.

43. להעיר מדברי הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע לאחת מהשלוחות דמדינת צרפת: "מיר האַבן געאַקערט און געזייט, און איר דאַרפט שניידן" [=אנו חרשנו וחרענו ואתם צריכים לקצור"]. **המו"ל.**

44. פרש"י חוקת כא, כא.

45. דניאל יב, יו"ד.

46. תניא אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

47. ראה סה"מ תש"ז ע' 238. ובכ"מ.

48. ולהעיר שבשנה זו תתמלאינה מאתיים שנה לחיבור ניגון זה (בשנת תקנ"ב).

49. ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 204: "כל מלך גדול, כמו מדינתנו ואנגליא וצרפת ואשכנז בודאי יש להם שרים כו", ע"ש בארוכה. וראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' צה ואילך.

קובץ הקריאה והקדושה לחי עולמים

תשל"ו), ולשמחה שלמעלה ממדידה
והגבלה באופן של "פרצת" (אותיות
"צרפת"). ולהעיר, שזהו גם ענינה של
סעודה שלישית בשבת (ראה שבת קיח,
א-ב, זח"ב פח, ב. סידור (עם דא"ח) ר,
א ואילך).

60. מיכה ב, יג.

61. אגדת בראשית ספס"ג. וראה
ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

62. להעיר מהשייכות דשריקה
לענין הגאולה וקיבוץ גליות (כמ"ש
אשרקה להם ואקבצם זכרי' י, ח. חולין
סג, א. וראה סד"ה וישב העת"ר (המשך
תער"ב ח"ב ע' תשפג). שיחת פורים

מענות קודש
בקשר לעבודת השליחות
וההפצה והוראות והדרכות
במודינת צרפת

א. ממכתב להרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן חמשה עשר בשבט תש"ט:

משי"כ ע"ד אי אפשריות העבודה במקצוע נפנה בין אנשי העיר (לבד אני"ש והתמימים) ומסביר זה בכמה טעמים ונימוקים - הנה **שתי שורות וחצי** לפני זה כותב, אשר "אני"ש מקושרים בכל לבם ובכל נפשם עד מס"נ בפועל ממש, און אז מען זאל זיי הייסען קריכען אין לאך וועלען זיי קריכען" - והנני ממליץ עליו מרז"ל כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעי, כי כנראה שאין אצלו אף צל דקס"ד אפשר יש מעין שתירה בין ההקדמה והמסקנא!

כי ע"פ הנסיון אשר ראינו בכל מקום אשר התעסקו בנפנה בשנים האחרונות (ארצה"ב, קאנאדא, דרום אמעריקא, דרום אפריקא וכו') עשו פעולה - אף שלא בכ"מ בשווה, כמובן, והמתעסקים בזה לא הוזקקו להוציא מתרמילם את המס"נ בפועל, ואפילו לא קריכען אין לאך. ולא עוד אלא שמצבם עצמם בגו"ר הוטב, וכבודם בעיני אלו שהתעסקו והשתדלו עמהם הולך וגדל, וסו"ס רואים שהם המקבלים ולא הנותנים, ואפילו בגשמיות ובממון.

אלא שבמדינתם, עתה, ע"פ הסברתו במכתבו, יש מן המוכן מס"נ בפו"מ ופשיטא שכולל מסירת הרצון והשכל והטו"ד...

וזאת למודעי: מה שכותב הנני בזה אין כונתי ח"ו לאיש פרטי, כי מי אני לפסוק הדבר שדוקא פב"פ עליו מוטל ענין פלוני. ודברי מכוונים לקבוצם יחד, שבלי ספק שיש בו כל הנצרך למילוי תפקידם העקרי במדינתם עתה, שהוא הפצת מעינות הבעש"ט ואדה"י באנשי חוצות צרפת. ואין לנו מעין שדרך בו נמשכים מעינות הבעש"ט ואדה"י אלא אחד - הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א. ועיי התקשורת במעין זה, התקשורת הגוף ("שיכול לקנות חיי נפשו החיונית") והנפש, גם מים כו' נעשו מים חיים. כי כן הוא ע"פ דין תורה השולטת ומנהגת את הטבע, גאר בפשטות און אומעטום.

וכת"ר בא במכתבו (וכנראה מהעדר הפעולות, זהו ג"כ החלטת אני"ש שבמחנו) און גאנץ קיאלטבלוטיג גוזר (שניידט אפ), שלכל אחביי שבמחנו - (מלבד אלו הדירים בשכונה שלו) - אין שייכות לכל זה! יקראו נא לאסיפת כל אני"ש ויעשו חשבון צדק כמה יגיעות יגעו לרכוש נפשות לזה, ואז למותר יהי כל שקו"ט, כי תומי"י יתבררו הסיבות להעדר תוצאות.

אברך אחד שהוכרח לברוח ממקומו, אינו שייך לעבודת התפלה, אינו לא משכיל ולא עובד, בלא חתימת זקן וכו' וכו', ומעולם לא למד לא בתו"ת ולא בישיבה בכלל - נדד למדינה רחוקה ביותר הן במקום הן בעניני יהדות, וכעבור איזה זמן התחילו להגיע מאנשים ונשים משם מכו' לכ"ק מו"ח אד"ש. ולדוגמא - מאשה בעלת עסק שמציעים לה לשכור חנות ודירה בחלק א' של העיר או בחלק אחר. ושואלת החלט כ"ק אד"ש מה תעשה. - מעולם לא ראתה אותו, ויודעת שמעולם לא הי' כ"ק מו"ח אד"ש לא רק בעירה אלא גם בכל מדינתה, אינה מאני"ש וכנראה גם לא מגזע אני"ש. אבל כשמעה מהאברך דברים היוצאים מן הלב: יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו: במסחר, בהנהגת הבית, וכו' - לא ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי, והכירה בהאברך שפיו ולבו שווין, כי ניכרין דברי אמת, ציותה לכתוב השאלה הנ"ל, שייכת ממילא לנפנה, ומתקרבת ליהדות, ובטח בקרב הימים יהיו הליכות ביתה בכשרות וטהרת המשפחה וכו'. - אלה מתולדות פעולות אברך פשוט ושעושה כ"ז לא מצד מסנ"פ וקב"ע, כי אין זה אצלו היפך השכל, גם לא היפך שכלו האנושי.

והגע בעצמך: פשוט אצלו על יסוד מה שראה במוחש, שהרבי אמירתו אמירה וברכתו ברכה, וגם נה"ב מסכמת ע"ז. כי אין זה אצלו מצד השכלה שקו"ט ועיון בספרים, אלא שהנסיון, שלו ושל כמה ממכיריו, הראה לו אז מ'האט געפאלגט איז געווען גוט, און אז מ'האט ניט געפאלגט האט מען געהאט א פסק. ובמילא כמו שאינו בוש לומר לכל מיודעיו הזקוקים לזה, האדרעס של רופא מומחה, כך כשרואה איש נמצא במבוכה או עומד לפני פתרון שאלת חיים עיקרית, אומר לו: לא אלמן ח"ו ישראל. יש לך את מי לשאול. - ולא עוד אלא שאינו מחכה עד שמיודעו יבוא אליו לחקור ולדרוש אם יש רבי, כיון שע"פ רוב אינו יודע גם מה זה רבי, אלא שהוא הולך אליו מסביר לו שאין לו

להשען כלל לא על בינת עצמו ולא על השדכן ולא על הרופא ולא על הסרסור, שאין כל אלו אלא ענינים מסופקים, ויש לו דרך ודאית לפתור את ספקותיו. ואמרז"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

ועתה בנידון מכתב כת"ר :

במחנו יש מסלתה ומשמנה של אני"ש, שראו את אדני"ע, ולהבדיל בין חיים לחיי החיים את כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, נבחנו בכור העוני ונסיונות מכל המינים, עוסקים בהשכלה בעבודה וכו' וכו'. נמצאו בתחילה בקעמפ בין אלפים מאחב"י שהיו צמאים לדבור חס וחי, למלה של התעוררות וקירוב, והצעירים שבהם שאפו בעיקר להוראה: אי"ה הוא משה זה האיש אשר יעלנו מהמצרים והגבולים ויורנו דרך החיים.

והשאלה: כמה נפשות נתוספו, על ידי השתדלותם ויגיעת נפשם, על תורת הבעש"ט ואדה"ז - במשך כל זמן שהיה בקעמפ?

כתבתי אז לקעמפ דאני"ש היותר גדול שיעשו בכל הנמצאים בקעמפ ובפרט בהנוער מעמד רוחני (כי שערתי שאין נחיצות באחיזה בגשמיות בתחלת הכבוש). ועוני שבודאי טוב הדבר, אבל מתחלה צריך להבטיח תקציב להוצאות, ובכלל נכון להתחיל בזה כשיבואו כל אני"ש אל המנוחה ואז יסעו מהם ככל הנצרך חזרה להקעמפ ויעבדו שם במסנ"פ! וכשזרזתי עוה"פ ע"י אחד שנסע לשם - בחרו, כמדומה לי, בועד. ובזה נסתיים הדבר.

וה"תוצאות" ידועות.

האבען זיך אני"ש אפגעמאטערט, וכנראה אשר גם מיט זיי האט מען זיך געמאטערט, און געזעהן, אז עס איז א רחמנות אויף אידען: מען מאטערט זיך און אן א טאלק. והביאום לעיר נושבת - וכולי האי ואולי. והנה - עס חזר"ט זיך איבער דער גאנצער סדר (יותר נכון - היפך הסדר). זה יותר משנה שנמצאים במחנם עתה, ומה הוא הסך הכל מהפעולות קיימות בפאריז וסביבותי?"

בהיותי בפאריז זה שנה וחצי דברתי כמה פעמים, עד שסו"ס החליטו (כנראה מפני הכבוד) שועד נפנה יתעסק גם באנשי העיר. כמובן יתעסקו בזה המתאימים לדבור עם הרחוקים לעי"ע וכו' וכו'. מזמן לזמן חקו"ד מהנעשה בזה ונודעתני... שאין עושים מאומה, לא בענין מעמד רוחני ולא בענין מעמד גשמי - שני החצאים, שמלבד בהוראת שעה, צ"ל ביחד והולכים ומתקיימים רק ביחד.

גם אני הייתי שמח אם סו"ס הי' מי שהוא מודיעני, שכמה מפרטי פעולותיהם אי ידועים לי, ועשיריות אנשים לא רק נתפעלו מהם ונתנו נדבות ממון על המוסדות אלא שגם קבלו מהם תורת הדא"ח ונעשו חסידים או עכ"פ מקושרים קצת. והנה רואה אני במכתבו שמופרך כל מקצוע עבודה זה אצלם.

פשיטא אשר שמירת הציור פון די אייגענע ד' אמות דורשת עבודה רבה וגיעה תמידית, אבל אפילו שמירת ביהמ"ק היתה רק אחת העבודות, ולא כל הכהנים כולם התעסקו בה.

פשיטא אשר אם יפגשו איש ויאמרו לו זשיד דאוואי גראשי ואתנם לפב"פ הנמצא במרחק כמה אלפים פרסאות, שאין אתה יודע אותו, והוא אין לו שייכות עמך, אלא שהוא בעל מעלות גבוהות ונשאות - יהיו בעיניו כמתעתעים.

ולאידך גיסא פשיטא אשר איש המאמין באמונה שלימה, היינו המנהגת את כל הכחות שלו, שדעת וברכת פב"ב בכל משלה ויודע בחברו שצריך להחליט בענין עיקרי דבני חיי ומזוני וכו' או גם בענין של סכנה ר"ל, הרי מצד אנושיות אהבת ישראל פקו"נ וכו' אם רק יש תקוה וספק ספקא אולי ישמע לדבריו, עליו לרדוף אחרי חברו ולומר לו: רחם על עצמך ועל ב"ב ועל כל אשר לך ואל בינתך אל תשען, למוד דא"ח התקשר בפב"פ עשה ע"פ דבריו ואז תצליח.

וידועה הבטחת אדה"ז, אז וואס חסידים וועלען טאן וועלען זיי מצליח זיין. לא ראינו אינה ראי' פרט בדבר הרגיל (ראה ש"ך ואדה"ז שו"ע יו"ד רס"א). ראיתי כמה ממכתבים המתקבלים לכ"ק מו"ח אד"ש ממחנם. ולא פגשתי אף אחד שיהי' כתוב משום שהכותב נתקרב עתה לחב"ד בהשפעת מי מאנ"ש הנמצא שם.

באים הם בפאריז וסביבותי במגע עם מאות, ואולי עם אלפים ואלפים, מאחב"י, כ"י.

עפמ"ש הרמב"ם בענין הדבור, משוחחים הם ביניהם ארוכות וקצרות. כמה אנשים מכל אלו האלפים פנו בשאלה ע"ד ניתוח או שידוך, בקשת ברכה לר"ה וכיו"ב? והאומנם אם היו מספרים להם מהו הרבי מליובאוויטש - ספור, גם בלא ביאור - ובפעם השני' מקצת משיחותיו ואח"כ מהוראותיו - הרי כמה וכמה נפשות, הם וזרעם וזרע זרעם עד א"ס, היו מתקשרים ע"י באילנא דחיי, מוסיפים אור בבתיהם, נעשים אנשי משה (ראה סד"ה ויבא עמלק דקונטרס המוסג"פ. ולפענ"ד אף דבתו"א ותו"ח ד"ה ועשית ציץ הכוונה ב"אנשי משה" - בטול, בקונטרס זה הכוונה - מקושרים בהרבי, האתפשטותא דמשה שבכל דור.

ולכן לא נתבאר זה בפירושו), נעשים אנשי מעמד ומחזיקים גם בכל המוסדות בחפץ לב ובספ"י ולא רק מפני הכבוד.

ותמורת כהנ"ל - זה פונה למוסד שלו וזה פונה לעסק שלו, כ"א מרגיע את עצמו בזה שנותן נפנה בעין יפה ובמדה רחבה, מצדיקים א"ע בזה שיש מן המוכן, כפ"ד כת"ר, מס"נ בפועל ממש. והעבודה, כנראה, עדיין לא הותחלה.

וסדר זה נוהג, לע"ע, במשך שנה ויותר. ובקבוץ אנ"ש שהוא מכמה וכמה עשירות, כ"י, של אותם שכתרם אדנ"ע בתואר "נרות להאיר". וע"פ פתגם כ"ק מו"ח אד"ש הרי במקום חשך כשמעמידים פנס אור הרי - מעצמם - מתקבצים סביבו.

והאומנם דעת כת"ר היא שהמניעה מאנשי פאריז וסביבותי היא !!

ואמרתי ע"ד הצחות: כל ענין הגלות הנורא הוא ע"י שבירת הלוחות, כי בלאה"כ הרי הי' חרות, א"ת חרות אלא חרות. הסבה לשבירת הלוחות הוא חטא העגל שאז חזרה הזוהמא דחטא עה"ד, שע"פ דא"ח (ראה ד"ה ע"כ יאמרו תרצ"א) בא ע"י מעוט הירח, שבא ע"י שבה"כ דתהו, שבא ע"י הצמצום. ומהו הצמצום? דער אור גייט ניט לחוץ. ער

איז זיך אין זיינע אותיות, אבער ניט ווייטער (ראה לקו"ת סו"ס ויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח פ"ה).

עוה"פ אכפיל דברי שאין כונתי לאיש פרטי ח"ו, כ"א להקבוץ בכלל. ובודאי יראה מכתבי לכל מי שיש תועלת בזה. - ולמותר לומר שאין זה אלא שקו"ט ביני לבינים ועל דעת עצמי. ולא שח"ו יהי ויבא יוסף גוי

ב. הוספה על מכתב מי"ג אלול השי"ת לרש"ז ע"ה טאובעל:

במענה על מכתבו הנה, לפי דעתי, נכון שימשיך לע"ע עבודתו במארסעל. ובטח יהי בהצלחה. ובפרט ווען ער וועט אויסניצען זיכער, ימי הסליחות ימי עשי"ת והיו"ט. ואף אם, לפעמים, דארפן פארבייגען דערפאר אף אייגענע אריכות התפלה וכיו"ב – יתן השי"ת ברכתו שבהזמן שישאר בשביל עצמו יצליח ביותר, כי נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, כפסק אדה"ז בתו"א בתחלתו.

ג. ממכתב כ"ג מנ"א תשי"ב:

הנה בכלל אינני מבין מהי הבהלה שנתהווה עתה בין אנ"ש שיחיו בצרפת, להעתיק משם, ולילך לחפש חדשות במדינות אחרות, ובפרט שהן יודעים כבר ממצב המדינות שאין ההסתדרות בשם בנקל, וכבר גליתי דעתי מאז, שצריכים היו להתענין בהעתקה למדינת מאראקא שהיא בסמיכות לצרפת, ויש שם כר נרחב לכמה מסוגי אנ"ש ובפרט לאותם המסוגלים לעבודה בשדה החינוך, נוסף על העבודה שישנה עדיין בצרפת בכלל ובפרט בפאריז בשדה החינוך והחזקת היהדות.

ד. ממכתב כ"ח מנ"א תשי"א:

קבלתי מכתבו מכ"ב מנ"א, בו מודיע אשר מציעים לזוגתו תחי משרה בלונדון, וכן גם לו יש תקוה להסתדר בשם, וכן מקבל מכתבים מאוסטרליא שמציעים לו לבוא לשם, ובהדזוינט משתדלים עבורם להעתקה לארצות הברית:

הנה לדעתי כל זמן שיש ביכולתם לקרב את לבן של ישראל בצרפת ובפרט בפאריז, לאביהם שבשמים (הכוונה בזה להחזיק שם את ישיבת תו"ת וכן הת"ת) אין עליהם לזוז ממקומם, כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו וידוע פי' הפשוט בזה שלא היו נושאים הכלים על בהמות ועגלות, ובנדון דידן אף שהנה"ב אין יכולה לשאת ולהבין מה זה ועל מה זה אבל מכיון שזה עבודת הקדש, הארון שולחן ומנורה כו' היינו נגלה ונסתר דתורה, ואמור שבתורה, הרי הם הם הקרובים אל הוי' ועליהם למלאות שליחותם במקום אשר לשם הביאתם הכוונה העליונה, וכח המשלח עמהם הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר דאשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי, ושלוחו של אדם כמותו. מובן אשר דברי אלה מכוונים לא לבד אליו, אלא לכל אלו השייכים להנהלת תומכי תמימים בגשמיות וברוחניות. וניתנו להם הכחות להאיר את כל המדינה כולה בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה.

ה. ממכתב י"א אייר תשי"ב להרה"ח ר' ניסן נמנוב ע"ה:

באשר ימי החופש מהלימודים בבת"ס הממשלה בצרפת ממשימים ובאים יש לעשות הכנה המתאימה כדי שתהיי האפשריות לקלוט על משך זמן החופש מספר מסוים מהנוער שלע"ע אינו שייך לסביבתנו, ועי"ז שיהיו איזה שבועות תחת השפעתם, הנה יש תקוה לשנותם ולקרובם לתורת ה' ומצותיו ואולי ג"כ להשפיע עליהם שילמדו גם אחר זמן החופש בת"ת כשרה לשמוע שיעורים ברבים או גם בישיבת תומכי תמימים...

(י) בנוגע לחו"ד אני אם כדאי שיעתיק מצרפת ולבוא לכאן, הנה נמנעתי לכתוב בזה בסמכי עליו שיביין מעצמו שגם זה גופא מענה הוא, ולאלו ששאלו אותי בע"פ משמו עד"ז, ומהם הרה"ח... אמרתי גלוי יותר דעתי בזה, אבל כיון ששואל בכל מכתב ומכתב שלו עד"ז וגם במכתביו האחרונים, הנה אבוא עכ"פ במקצת ובקיצור.

בכלל בכל שאלה כזו דאסורה מכאן להתקרב לשם, יש לדון על הענין בשני המקומות, הן על הכאן והן על השם, ובנוגע לאיש כללי, דאפילו ריש גרורותא משמיא קא ממני לי ועאכו"כ וק"ו וכ"ש מי שמושפעיו הם בני תורה ומי יאמר פנימיות התורה הרי לכל לראש נוגע בזה המצב דמושפעיו, והנה כאשר יעריך מצבו בפריז וצרפת, זיכהו השי"ת לעמוד בראש מוסד של כ"ק נשיאינו רבוה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ישיבת תומכי תמימים, היינו לימוד התורה ביראת שמים, אפגערסענקייט

פון עוה"ז הגשמי והחומרי ובד"מ שייכות לענינים נעלים ומזוככים ביותר, ורואה בעליל במשך השנים של היותו שם, אשר היתה אפשריות להגדיל מספר תלמידי המוסד כמה פעמים ככה אפילו במחלקות ובכתות העליונות ועאכו"כ בכתות התחתונות ובהתלמוד תורה'ת השייכות למוסד זה וכן בהמחזרים על הבתים להמשיך נר מצוה ותורה אור בבתי בני" בצרפת, שעדיין לא באו לידי הכרה עד שילכו מבתיהם למקום תורה והמצוה, ואם ראו זה בעליל אף שלא השתדלו כלל בהרחבת והגדלת מספר התלמידים, הרי עאכו"כ מה שהי' נראה גם בעיני בשר אם היו משתדלים בזה, ואף שישנם כמה מתעסקים ומנהלים בהנהלת המוסד והשפעה וכו' וכו', הנה כמו ברוב המוסדות בעינים כאלו, רובא דרובא תלוי באיש אחד שהוא ישמור על הנקודה וישתדל בהחזקת רוח החי' בכל חלקי המוסד, וכפי שסיפרו לי מהמצב בפריז מהמצב שהי' קודם לזה בפאקינג וגם המצב עוד בהיותם ברוסיא, הרי הוא האיש הזה, וע"י הי' החיזוק ורוח החי' שבכל חלקי הישיבה וחוגי אנ"ש אשר סביבת הישיבה... ועוד הפעם הנני לכפול, שגם עתה אף שכמה מאנ"ש העתיקו מצרפת (ולפ"ד גם עתה הרי מלבד אחדים מהם, עשו בזה א נארישקייט) הנה יש כר נרחב וגדול להגדיל כמות תלמידי הישיבה והחדרים השייכים אלי' ולהגדילם ג"כ באיכות, אלא שתנאי בזה, כמו בכל עניני תומ"צ שישתדלו בזה בפועל, וישתדלו באמת, היינו לטובת הענין, ולא רק לצאת ידי חובתם, ואחרי ההתבוננות [ב"כ"ז] אינני רואה מקום ספק אם יעתיק מקומו מהנהלת ישיבת תו"ת בצרפת שהיא היחידה לע"ע בכל אירופא ואשר נשמר בה רוח תו"ת יותר מאשר בהישיבות במקומות אחרים, איני יודע אם נצרך כל הנ"ל לראיות והוכחות ממקומות אחרים ולכן אביא רק נקודות והם: פתגם כ"ק אדמו"ר הצ"צ, אן פועלי דיממא אןן, מיר דארפען מאכען ליכטיק, ובמילא הרי זה ג"כ מציאותנו ומהותנו, הבטחת רבינו הזקן אשר ע"י צדקה - ופשיטא שגם צדקה רוחנית בכלל - הנה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, וכפי שמובן ע"פ ההגהות למאמר זה בלקו"ת ע"ג פרשיות בתחלתו, הנה זהו אלף פעמים ולא בדרך גוזמא, היינו ע"פ פשוט, מה שאפשר לקנות ולהצליח ע"ד הרגיל ע"י עבודה של אלף שעות, הנה ע"י העסק בצדקה אפשר לקנות זה במשך שעה אחת, וכשיעשה חשבון בההצלחה בזמן אשר בזה - ה"ז נפלא ונורא במאד, והעיקר בכל הנ"ל אשר למה ועל מה זה להשתדל טראגען אליין דעם פעקעל... ובמילא לעמוד במלחמה בעצמו נגד הענינים אשר מבחוץ ונגד הענינים אשר מבפנים, בה בשעה אשר ע"י התקשרותו להמוסד מיסודם ובהנהלתם של כ"ק נשיאנו

רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הרי נעשה חלק ממוסד זה, היינו חלק מהנשיאי[ם] ובמילא האחריות שלו עליהם, ועבודתו הוא רק שלא לבלבל בהמשכת הברכה ברוחניות [ו]בגשמיות וקבלתה בהקליטה טובה אשר ממשיכים הם לכל אלו המשתתפים בפעולותיהם בכלל וביחוד באלו דהפצת המעיינות חוצה ושמירת הנקודה בפנים.

מובן מעצמו שאיני שולל ענין הנסיעה כליל, כי הזמן דעתה עקבתא דעקבתא דמשיחא, הוא עלול לשינויים ביותר, ובמילא יכול להשתנות ג"כ מצב הני"ל, כן איני שולל את הענין דנסיעה לביקור, אבל בנוגע לקביעות, הנה כני"ל, איני רואה גם אחיזה בשכל וסברא - שיניח מקומו ויחפש ענינים חדשים וכו' והאריכות אך למותר.

1. ממכתב כ"א תמוז תשי"ד להרה"ח ר' ניסן מננוב ע"ה:

בודאי ידוע לו פרשת העבודה דגרוזיא אשר התחילו אז העבודה עם ספרדים באופן חדש כו' וכו' ובמשך איזה שנים ניתוספו מאות אברכים בחורים וגם בע"ב ובלי ספק אשר גם עתה ישנם שם פירות ופירות פירותיהם עד סוף העולם (אשר סו"ס יסתיים העלם וההסתר) ועליו ועל כל המסייעים בידו להביט על העבודה עם בחורי מרוקה בהזדמנות ע"ד הני"ל,

היינו שבידם תלוי הדבר לכבוש את כל מדינת מרוקה ועי"ז גם את אחיהם שבטוניס כו' וכו' לעשותם תלמידי הבעש"ט ורבינו הקן ע"י שיהפכו ויעשו את עשירות התלמידים הנמצאים אצלם עתה לחסידי חב"ד כדבעי ובמילא טופח ע"מ להטפוח למשפיעים בעלי פעולה כשיחזרו לסביבתם. וכשישערו בעצמם אשר בדורנו זה יש בידם לעשות שלש מאות אלף בני ישראל לחסידי הבעש"ט ורבונו הזקן הרי בל"ס שיתוסף להם לא רק בחשק ובהתאמצות אלא גם בנביעת שכלים ואופנים איך להביא את זה מהכח אל הפועל ובפרט שלפי הנראה הנה קשה להפוך את הני"ל לצורה הרצויה כשנמצאים בקירוב מקום להוריהם ודוקא כשגולים ממקומם וכנראה במוחש, ועליהם הי' להשתדל להגדיל מספר התלמידים הבאים ממרוקה והעיקר שבמשך זמן לא ארוך להביאם ולהאירם באור החסידות ולהחדיר בהם ההתלהבות הנחוצה המכינה את האדם להיות משפי בין הספרדים ביתר שאת וביתר עז מצד טבעם החם לדברי רגש לדברים היוצאים מן הלב.

אקוה אשר בודאי ימצא אותיות מתאימות להאריך בענין זה להשפיע על כל הר"מ והר"י דתו"ת דצרפת אשר כולם יחד יפעלו בענין הנ"ל בתור שלוחי כ"ק מו"ח אדמו"ר ואביו כ"ק אדמו"ר - זצוקלה"ה נב"ג"מ ז"ע - ואז יש לקוות שבקרב הימים יתוספו מאות ואלפים ועוד ועוד על מחנה חסידי חב"ד וזכות הרבים תלוי בהם ממכתב י"ב כסלו תשט"ז לאגודת נשי ובנות חב"ד סניף פאריז:

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון ה' כסלו, נאך א לאנגען איבעררייס, וואס אויך אין דעם בריף, איז ניטא אויף דעם קיין ערקלערנוג, ויהי רצון אז פון היינט און וויטער זאל מען שרייבען אפטער און דער עיקר אז דאס זאל זיין מיט גוטע בשורות.

איך בין געווען צופרידען צו ליינען וועגען ארבעט אין פארלויף פון פאריגען זומער, און דער עיקר וואס מען האט זיך ניט באגרעניצט אין דעם אייגענעם איינגען קרייז, נאר האבען געזעהען צו אויפטאן און פארשפרייטען די ארבעט אין א ברייטערען און א ווייטערען קרייז, און האבען צוגעצויגען נאך פרויען, און געוויס וועט איר אויך וויטער פארזעצען אייער ארבעט אין דער ריכטונג צוציהען מער פרויען אין אייער איינפלוס קרייז און בפרט אינגערע פרויען וואס האבען ערשט אנגעהויבען צו בויען זייער צוקונפטיגע הויז אדער זיי דארפן ערשט אנהויבען צו בויען אידישע הייזער, אז זיי זאלען זיך אוועקשטעלען ריכטיג ווי אידישע טעכטער דארפען בויען הייזער איצטער און מיט דער צייט אויך דורות בא אידען.

באזונדערס בין איך געווען צופרידען פון דעם וואס איר רעכינט צו שטעלען זיך אין פארבינדונג מיט די עלטערן פון די קינדער וועלכע לערנען אין די תלמוד תורה'ס אדער פריוואט, וואס דאס איז דאפעץ(!!!) וויכטיגפאר די תלמידים פון די תלמוד תורה'ס און פריוואט מלמדים, און אויך מאכען נעהענטער די עלטערען צו די ענינים וואס עס ווערט געלערנט מיט זייערע קינדער, און דורך דעם פארשטארקען אויך דעם חינוך פון די קינדער. און איך האב געבעטען דער לשכה אין פאריז צו געבען א סובסידיע ספעציעל פאר דער ארבעט, 15 טויזענט פראנק.

עס וואלט געווען גלייך צו שרייבען אפטער וועגען אייער ארבעט אין די צייטונג, וואס דאס העלפט צוציהען נאך חבירות און פארשטארקט אויך די וועלכע זיינען שוין באטייליט אין דער ארבעט.

ז. ממכתב כ"ה סיון תשט"ז לאגודת נשי ובנות חב"ד סניף פאריז:

ברכה ושלוש!

נאך א לאנגען איבעררייס בין איך געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון ט"ו סיון, אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער ארבעט בכלל און בפרט וועגען דער איינארדונג פון חגיגת ל"ג בעומר, און השי"ת זאל העלפען אז איר זאלט פארגרעסערען אייער ארבעט סיי אין קוואנטיטעט און סיי אין קוואליטעט, און בפרט אין די אנקומענדע זומער צייט, וואס די קינדער זיינען פריי פון אנדערע לימודים, און די גוטע השפעה וואס זיי קענען באקומען, וועט ניט ווערען געשטערט פון פרעמדע זאכען, און אויך דורך א גוטע פאסענדע צוגרייטונג אויסניצען דאס וואס אויף דאטשע טרעפט מען זיך מיט מענשען פון מערערע ערטער, און אז מען ווירקט איין אויף זיי אין די עטליכע וואכען וואס מען איז צוזאמען מיט זיי אויף דאטשע, קומט אן די גוטע ווירקונג אין זייערע שטענדיגע וואהנונגס ערטער, די פארשפרייטונג פון אידישקייט, וועלכעס איז דער ציעל פון אגודת נשי ובנות חב"ד - אין מערער שטעטע גלייכצייטיג, און איך האף אז איר וועט זיך צוזאמענריידן אין דאס אויבען געזאגטע און צוטרעטען צו דער ארבעט אויף א פאסענדען אופן.

און זיכער וועט השם יתברך בענטשן די אלע באטייליגטע אין דער ארבעט פון אגודת נשי ובנות חב"ד בכלל און אין דער אויבען געזאגטער בפרט, מיט א גוטען זומער, שטארקונג אין געזונט און הצלחה אין דער ארבעט ספעציעל.

ח. ממכתב כ' אלול תשי"ח:

ובהנוגע אליי, כנראה המיחוש שלה הוא קשור במחשבות ודאגות, וכשתתחזק בבטחון בהשם יתברך ויתעלה, שהוא בורא העולם ומשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, בודאי שיקל מעליי המיחוש עד שיעבור לגמרי, ומה טוב שתדע את המזמור כ"ג ( ) בספר תהלים בעל פה, ואפשר להיות גם כן בהעתקה בלשון צרפת, איך שנקל יותר בעדה, ומזמן לזמן תחזור עליו, והשי"ת יצליחה.

ט. ממכתב כ"ה אלול תשי"ח לר' יוסף קיוומאן:

במש"כ ע"ד תרגום משניות לצרפתית עבור תלמידים וכנראה כוונתו לתרגום כפשוטו (ולא פי' המשנה לתלמידים בעת לימודו אתם) ולדעתי באם יש הכרח יש לתרגם רק אותם הפרקים שהם הלכות ונוהגות גם עתה (ברכות, שבת וכיו"ב), והרי גם הן תספיקנה דרישות ההכרח, עכ"פ לעת עתה.

י. ממכתב י"ח מנחם אב תשכ"א להרה"ח ר' חיים הלל ע"ה אזימוב:

אודות זמן יציאת השבת במוצש"ק. והנה אינו שוה בכל המדינות ובכל חדשי השנה ולכן צריך להתדבר בזה עם מורי הוראה בישראל בפאריז וסביבותי' אלה שיש להם ידיעה בהלכתא רבתא זו. ולדעת בדיוק זמן נץ החמה שקיעת החמה בפועל, יש לראות הלוח היו"ל מטעם החברה האוסטרונומית דצרפת, שהרי מומחים הם במקצוע זה ונאמנים, אלא שהם מציינים שקיעת החמה בפועל, שלא דתמיד הוא שקיעת החמה ע"פ שו"ע, ואכמ"ל.

יא. ממכתב כ"ז מרחשון תשכ"ב להרה"ח ר' ניסן נמנוב ע"ה:

הגיעו לכאן ידיעות, שבכו"כ חוגים מאחב"י בצרפת וביחוד בפאריז, מתכוונים בשטח החינוך לקראת עליית היהודים מאלג'יר לצרפת שהתחילה מכבר והולכת וגדלה מזמן לזמן, ובמכתבו אין ניכר כל הד לידיעה האמורה ולפעולות בהאמור...

יב. ממכתב ז' שבט תשכ"ב, לאנ"ש אשר בצרפת:

זה מזמן רב ביותר וביותר שאין מהם כל ידיעות מפעולותיהם בהפצת המעינות וכן לא מפעולותיהם בהפצת עניני יהדות בכלל, שהביאור בזה אפשרי ביאור פשוט: שאין פעולות, וביאור ע"פ ציווי חכמינו ז"ל ומודגש בתורת החסידות, שישנן פעולות כהנה וכהנה, אלא שאין מודיעין עד"ז.

הצד השהו שבשני האופנים, שאין מקום לכתיבה מכאן והתעוררות ועאכו"כ לתביעות בהאמור.

ולא עוד אלא שגם חשש בדבר, ואולי יותר מחשש, וע"פ ציווי חז"ל כשם שמצוה לומר וכו' כך מצוה שלא לומר כו'. ולהעיר ג"כ ממסכת חולין (צד, א) אל יסרהב כו' ויודע בו וכו'. דזוהי סיבת ההפסק בכתיבה והתעוררות לפעולות, ואין בזה מקום לפירושים אחרים.

ובעיקר באה ההודעה עד"ז - בכדי לשלול בהחלט אפשרית הפירוש, שזה שהפסיקו לעורר מפני שמי שהוא מסכים להנהגה "דואני את נפשי הצלתי", ובלשון המורגל בין אנ"ש "א צדיק אין פעלץ"; כי אם אך ורק - שכנראה אין בידי למחות, או (ע"פ הסדר השני דלעיל, דמחויבים לדון לכף זכות) שישנן פעולות כהנה וכהנה. ויה"ר בעמדנו ימים ספורים לפני יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, עשירי בשבט הבע"ל, שכאו"א ילמוד ממסירת נפשו של בעל ההילולא, מס"נ על פעולות עם הזולת [שהרי בנוגע לעצמו הוא, ע"ד דברי האריז"ל ומפורש בדברי רבנו הזקן (בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשו"ע - פוסק בנגלה דתורה -) הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל כו' ולא הוצרכה כו' רק להמשיך אור לתקנה וכו',]

שיעשה הוא ככל יכולתו ועוד יותר מזה - בפעולות מתאימות לרצון ותקות בעל ההילולא, והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

מובן שאין בהנ"ל כלל וכלל ענין של קפידיא ח"ו וכיו"ב, כ"א (באם אופן הא', ח"ו, צודק) צער על העדר כל מעשה בהנ"ל, בה בשעה שממה"מ הקב"ה הוציא אבן היקרה שבה תלוי חשיבות כתר המלכות מן הכתר ושחקה וכו'. וד"ל. ובמילא אין מקום כלל לכתוב לכאן הצטדקות וביאורים וכו'. וה"ז ענין שבין אדם למקום.

יג. מענה מסיון תשכ"ד להרה"ח ר' שלום מענדל ע"ה קלמנסון בקשר לפעילתו לטובת קהילת שניאור שבניהולו:

[1] במכתבו שאל אם להשתדל כאן בניו יורק לאסוף כסף עבור קהילת שניאור ובאיזה אופן, ועל זה כתב הרבי: יתייעץ עם אנ"ש דכאן

[2] וע"ד שתי הצעות לקניית בתים לבי"ס שניאור ובכל אחד יש מעלה וחשרון, כתב הרבי:
להחליט על אתר בהתייעצות עם אלה שיראו הבתים או לחפש בית ג' שיתאים לכל הנ"ל

יד. הוספה על מכתב מד' אד"ר תשכ"ז להרה"ח ר' מ"מ זוסיל שי' לובעצקי:

במענה לשאלותיו – מובן שמוכרח שישתדר באופן שיאכל רק מאכלים כשרים. כן מה טוב שיסע ללמוד בהישיבה של aix le bains או באחת הישיבות שבארץ ישראל.

טו. מענה מאדר תשכ"ו להרה"ח ר' שלום מענדל ע"ה קלמסון בהמשך ליחידות בו עורר הרבי על כך שאנ"ש בצרפת אינם פועלים כנדרש בהפצת המעיינות, וכתב שמשתדל למסור לאנ"ש את דברי הרבי עד כמה שאפשר אבל אם חושבים המה שכבר עושים המה מה שאפשר, הנה יאמרו "למה לא אמרת לכ"ק, שאין מה לעשות, יותר ממה שאנו עושים" וכו' ומה אומר אליהם? על התיבות "ומה אומר אליהם" כתב הרבי:

-בשמי: שמחוץ בהנוגע לחינוך ילידיהם שיחיו ומחוץ בהנוגע לפרנסתם הגשמיית, לא התחילו עדיין לעשות שום דבר – לבד אחדים מתלמידי הישיבה שיחיו שעושים וממלאים רצון ופקודת נשיאינו להפיץ המעיינות חוצה וזכורים המה לטוב ע"ז בזה ובבא.

טז. הוספה על מכתב מכ"ב כסלו תשכ"ז להרה"ח ר' פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

לשאלתו היקנה חלק מהעסק אודותו כתב – יתייעץ עם ידידים בעירו (כיון שקצת מעורר חשד, זה שהפאטראן – פתאום – לוחץ ונחפז כל כך).

יז. הוספה על מכתב מכ"ד טבת תשכ"ח להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

בנוגע להדירה – כעצת יידידים במקום.

יח. הוספה על מכתב מה' מ"ח תשכ"ט להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

בברכת הצלחה גם עם המבוגרים יותר

יט. ממכתב המזכירות מי"ג מנ"א תשכ"ט לר' שמואל ע"ה אזימוב בקשר לנסיעה לחצרות קודשנו:

במענה למכתבו בו שואל ע"ד נסיעתם לכאן,

- (א) **באם כבר עברו שנתיים מאז הי' אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.**
(ב) **לא יהי' עי"ז הרס בעבודתם (שלו ודזוג' תי') בהפצת היהדות והמעיונות בפרט.**
(ג) **לא יכנסו עי"ז לחובות,**

– תהא הנסיעה הל"ך ושוב בשעה טובה ומוצלחת.

כ. מכתב המזכירות מכ"א מנ"א תשכ"ט לר' שמואל ע"ה אזימוב בקשר לנסיעה לחצרות קודשנו, בהמשך למכתב דלעיל:

במענה למכתבו מי"ז מנ"א בשאלתו אם הכוונה "כשנתיים" היא בדיוק, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורות כי הפעם, בנוגע אליהם, לאו דוקא בדיוק.

כא. ממכתב המזכירות מכ"ו תמוז לר' שמואל ע"ה אזימוב:

בקשר עם מה שראינו כתוב בגליון של "תפארת בחורים ליובאוויטש" ע"ד מחלקה של בנות חב"ד וכו',

הננו להעיר לכם שאם השם דהחברה הוא "בחורים", אינו מתאים שבזה תהי' מחלקה של בנות חב"ד.

משא"כ באם השם הכללי יהי' "נוער ליובאוויטש" וכיו"ב, יש מקום לקיומן של מחלקות שונות.

כב. הוספה על מכתב מימי חנוכה תשל"א להרה"ח ר' שמואל ע"ה אזימוב וזוגתו:

בנוגע ל"סמינר" – ערב לבנות – יתייעצו בהנהלת בית רבקה. ובכלל כמובן, נכון הדבר ונחוץ וטוב.

כג. מענה מאדר תשל"א להרב יעקב ע"ה שלאמע, מנהל סמינר בית רבקה:

פשוט – שאין כל מקום לפתיחת עוד סמינר לבנות (בפאריז) ולפלא הקס"ד בזה.

כד. מענה מר"ח אלול תשל"א להרה"ח ר' שמואל ע"ה אזימוב בקשר לאחד מהמקורבים:

נתקבל מכתב [...] שי', אין ברור ממכתבו – האם אם אמו היתה בת ישראל, ודאי לברר זאת (מבלי שידע הנ"ל שמכאן עוררו על דבר זה). ולהודיע בהקדם לכאן, ות"ח
[מובן שהבירור צריך להיות באופן שעל פי דין יש לסמוך עליו]

כה. הוספה על מכתב ז' אייר תשל"א להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

בברכת הצלחה בהפצת היהדות והמענינות בפרט (שבודאי ימשך בזה, ולפלא שאלתו) ובפרט בשיעורים החדשים שמזכיר

כו. ממכתב המזכירות מה' אלול תשל"א להרה"ח ר' שמואל אזימוב בקשר לכמה מכתבים:

(1) מנחם שי': באם אפשר להסתדר בפרנסה בצרפת בשמירת שויו"ט יעשו כן ויפעלו בצרפת להפצת היהדות.
אזכיר עה"צ.

(2) יוסף שי': כהוראת רב שעל אתר

(3) אברהם שי': באם אפשר יותר טוב שיכנס לשיבה.

(4) ע"ד הת' והבנות שיחי': באם (1) יוכל לסדר (הכותב) שכאן יתעסק מי עמהם במשך שהותם כאן,

(2) מבטיחים (הרוצים לנסוע) שע"י יתוסף אצלם בעניני תומ"צ (לפי השערותם),

(3) לא יכנסו עי"ז לחוב גדול כו' –

תהא הנסיעה בשטומו"צ.

(5) אהרן שי': בדיקת התפלין והמזוזות, תהלים חדשי, ידיעת פיה"מ (כפשוטם) – (עכ"פ) דהתפלות שעוזר בהן. אזכיר עה"צ

כז. ממכתב ח"י אלול תשל"ב להרה"ח ר' שמואל אזימוב ע"ה, ומכתב דומה להרה"ח ר' פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה

נעם לי להוודע על דבר התפתחות עבודת צא"ח בפאריז וסביבותי', ותקותי חזקה אשר לא יסתפקו בהמצב דעתה ויקויים בכל אחד מהם מאמר חכמינו ז"ל: מי שיש לו מנה רוצה מאתים, מאתים רוצה ארבע מאות.

ובפרט אשר בא לפועל קנין בית המרכזי של צא"ח בשעה טובה ומוצלחת.

התפתחות העבודה בהוה, על אחת כמה וכמה ההתפתחות בעתיד לפי תקותי האמורה, דורשת פעילות מלאה של כל אלה שזכו והצליחו

לעבוד בזה עד עתה, ונוסף לזה צירוף אישים וכוחות חדשים המתאימים לזה. וגודל הזכות בודאי אינו צריך ביאור.

ב) כיון שההצלחה תלוי ברצונו של אדם, וכמבואר בדא"ח בארוכה שהרצון שולט בכל כוחות הנפש, מתחיל מחב"ד, כמאמר חכמינו ז"ל לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ, ורצונו של אדם חזק יותר כשמרגיש שזהו מעשה ידיו (בעזר השי"ת), צריכה להיות אוטונומי במדה חשובה, ובנוגע בהוה; אוטונומי בהפעולות הקשורות בביהכ"נ ברחוב ד'יוק. ובטוחני שלא רק שלא יהי' בזה גרעון, אלא אדרבה, אוטונומי' זו תעזור להתפתחות פעולות אלו וגם להתפתחות הפעולות בבית המרכזי של צא"ח, שיוכלו הפעילים בבית המרכזי להתרכז יותר בפעולות דבית זה.

ג) כיון שבראש פעולות סניף ד'יוק עמד עד עתה הו"ח אי"א נו"נ פנחס גדלי' שי' הכהן (פאשטער) והצליח, בודאי שימשיך בזה גם מכאן ולהבא ואדרבה באופן דמוסיף והולך כנ"ל; וכנ"ל אם יודרש בפעולות אלו שיתוף פעולה מבית המרכזי והפעילים שם, בודאי שיעשו זה בעין יפה ובטוב לבב ואיש את אחיו יעזרו.

ד) בכדי להקל התרחבות הפעולות, הרי כמו שמזמן לזמן הלשכה המרכזית תומכת בתקציב הבית המרכזי, תעשה זה גם בנוגע לפעולות דסניף ד'יוק. והסכום והקביעות בזה והזמן – כפי ראות הנהלת הלשכה המרכזית.

ה) באם יהיו חילוקי דעות בין הנהלת הבית המרכזי והנהלת סניף ד'יוק, יביאו הדברים בפני הרה"ג והרה"ח וכו' מאנ"ש שי' אשר בצרפת, והם הרר"נ שי' נעמענוב, הרר"ה שי' פעוונזער והרר"י שי' גולדברג, שיחליטו בזה, כנהוג בישראל. מובן גם כן ששלשה הנ"ל ברשותם למסור ההחלטה בדבר לשנים מהם וכו', ובפרט אם אין כולם נוכחים בעיר בשעה הדרושה.

בברכת הצלחה ומתאים לדברי רבנו הזקן בס' תניא קדישא (פ' לב) אשר כאשר כולנו יחד הרי זה ממשיך ברכנו אבינו, ובפרט אשר זכות הרבים מסייעתם בהפצת המעיינות בתוככי הפצת היהדות בכלל, ובאופן דמוסיף והולך ואור,

ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ולכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

כח. מענה מתשרי תשל"ג לנערה אשר באה יחד עם ה"גרופ" מצרפת כדי לשהות בחצרות קודשנו על משך חודש תשרי, אלא שבהיותה כאן עלתה הצעה אצלה לחזור מסיבה צדדית מוקדם מהמתוכנן לפני שמע"צ ושמח"ת:

**אזכיר עה"צ להנ"ל.
כיון שבאה עם הגרופ יחד - ה"ז עלבון בריחה מהם, ולכן תחזור לצרפת עם כל הגרופ**

כט. הוספה על מכתב מז' אד"ר תשל"ג להרה"ח ר' מ"מ זוסיל שי' לובעצקי:

במענה לשאלותיו: א) סדר בלימוד ותפלה וכו' – כעצת הרה"ח וכו' וכו' הר"נ שי' נעמאנאו. ב) בנוגע לשידוך – כעצת ידידים יראי שמים שעל אתר. ג) עבודת "ופרצת" – כהנהגתו עד עתה. בהתייעצות עם הרב שמואל שי' אזימאו. וה' יצליחו.

ל. ממענה מאד"ש תשל"ג לאחד מהמקורבים בפאריז שבמכתבו שאל דעת הרבי על "הבני' החופשית", הרבי הקיף "הבני' החופשית" וכתב:

בכמה מהלשכות שלהם ענינים היפך דת ישראל ומפני הסודיות שבהנהגתם – קשה לברר מראש ולמה להכנס לכל זה?! ויעשה טוב וכו' מבלי להשתייך כלל להם (2)

לא. מענה מחורף תשל"ג לא' מפאריז בקשר לפרנסתו:

יבחור בזו

- 1) שגם הפרנסה אפשר להיות בשמירת שויו"ט
- 2) מבין אלו שאפשר להיות הפרנסה בפאריז ולא בערי השדה מנהגי יום הולדת

לב. מענה משנת תשל"ד להנהלת מוסד "הדר התורה":

ת"ח על הבשו"ט הנ"ל כן יבש"ט תכה"י.

אין לכתוב "בנשיאות כו"ו" [וגם ב"הדר התורה דכאן לא נכתב זה] ע"פ הידוע שמכמה שנים לא נעשה זה (מלבד המוסדות שמלפני זה) ולכן ידפיסו גליונות וכו' בהשמטת הנ"ל.

מזוזות ותפלין לקנות כאן (האפשר) – יברר במזכ'

לג. מענה מחשון תשל"ה להרה"ח ר' יוסף יצחק שי' מטוסוב בקשר לכמה הצעות עבור שליחותו, ביניהם על כמה ערים בצרפת, וכן הציע לו הרב בנימין אליהו גורדוצקי ע"ה להתעניין ע"ד שליחות בטהרן. ועל מכתבו השני בנושא, שכתב ביום ב' דר"ח מר חשון תשל"ה השיב לו הרבי:

להתעניין [ע"ד טהרן באירן] או צרפת
אזכיר עה"צ לכה"ל

לד. מענה להרה"ח ר' י"י שי' מטוסוב שהתעניין ע"ד ערים בצרפת (כאפשרות השני' שכתב לו הרבי "טהרן או צרפת") וביום ט' טבת תשל"ה כתב מכתב להרבי בו פירט כמה הצעות, ואחד מהם לנסות שארגון ה"קונסיסטואר" וכיו"ב יקחו איש מחב"ד לעסוק בפעולות על חשבונם. ובמכתבו פירט המעלות והחסרונות בהצעה זו.

על מכתב זה השיב הרבי:

בנוגע [לאי הערים בצרפת] ידבר בכ"ז עם הרבא"ג שי'
לקבל משרה בקאנסיסטואר – מהו האופטו? (2)

לה. הוספה על מכתב מאדר"ח אדר תשל"ה להנהלת צא"ח מרסייל:

[בברכה] להוסיף בהפעולות כהנה וכהנה

לו. מענה על מכתב מלפני חג הפסח תשל"ה להרה"ח ר' יוסף יצחק שי' מטוסוב שכתב בהמשך ליחידות בו אמר לו הרבי לנסוע לערים גרונבל וטולוז שבצרפת ולכתוב את רשמיו ואת דעתו על שני המקומות אל הרבי. וכתב שמסקנתו היא אשר העיר טולוז מוכשרת יותר לשליח. על מכתב זה השיב הרבי:

ויהא נסיעתם לטולוז בשעה טובה ומוצלחת.

לז. מענה מסיון תשל"ה להרה"ח ר' שלום מענדל ע"ה קלמנסון בקשר לעובדי מוסד חינוך שניאור:

מכבר עניתי – שמפורסם שבנוגע לאישים (מנהל, מורים-ות וכיו"ב) על העומדים בראש המוסד: להתעניין, להתדבר ולהחליט.

לח. הוספה על מכתב מימים הסמוכים לי"ב י"ג תמוז תשל"ה להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

מובן שאפן התעמולה והעבודה היא בכל מדינה ומקום – לפי תנאי המקום והאנשים, שאינם דומים זה לזה.

לט. מענה ממנחם אב תשל"ה למרת פערלא נמנוב:

[1] על שאלתה ע"ד נסיעתה לחצרות קודשנו, כתב הרבי :

באם (1 רופא יסכים) לא יפריע כלל לעבודה"ק דחינוך בני בצרפת שזכתה לקחת חלק בזה (3 בעלה שיי' יסכים תבקר כאן – בשטומו"צ אזכיר עה"צ

[2] על מה שכתבה שתעבוד בסמינר במשרה חלקית, כתב הרבי :

ויהא בהצלחה

מ. מענה מימי החנוכה, ה'תשל"ו להרה"ח ר' משה לחיאני ע"ה מנהל מוסדות גן מרדכי ליובאוויטש מרסייל:

כהנ"ל נת' ות"ח ת"ח על הבשו"ט וגודל הנח"ר – מהפצת היהדות התומ"צ וכו'.

ויה"ר שיוסיפו בכהנ"ל, הוסיף ואור, וכהוראות ימי חנוכה ובהצלחה רבה.

כיון שכו"כ מאופני הפעולות שלהם תלויים בתנאי המדינה והעיר וכו', וכן – צ"ל תיאום ושיטה אחידה בהפעולות דכל מדינה – לכן סודר שבכל מדינה צ"ל לשכה מרכזית שתקשר הסניפים, תתן הוראות וכו'.

– ובצרפת ה"ז לשכתנו המרכזית בפריז בהנהלתו של הרבא"ג שליט"א.

ולכן יפנה אליו בכל שאלות והצעות צא"ח במרסייל (וה"ה נמצא עתה בברוקלין).

לערוך מגבית באמריקה – ה"ז דורש הכנה מתאימה ואין זמן שהותו כאן – מספיק לזה כלל וכלל.

אזכיר עה"צ להצלחה רבה בכהנ"ל. וכן – את כל אלה שכותב אודותם, ובפרט המתעסקים בפעולות הנ"ל, ואשרי חלקם וגדול זכותם.

מא. מברק מה' אד"ר תשל"ו להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

לשאלתו בקניית דירה יעשה כעצת ידידים בסביבתו

מב. ממכתב ז' ניסן תשל"ו להרה"ח ר' ניסן נמנוב, הרה"ח ר' יוסף גאלדבערג, הרה"ח ר' הלל פעוונזנער ע"ה:

בתמהון נודעתי אשר עד עתה עדין לא נסתדרו הדברים ולא נתדברו בנוגע להפעולות המתנהלות והמאורגנות על ידי הר"ש שי' אזימוב והרפ"ג שי' הכהן פאשטער, וכמוכן גם ממכתבם מיום ד' א' אד"ש.

והנה אמרו חכמינו ז"ל אין צועקין על העבר, ויהי רצון שעכ"פ בהקדם יכנסו להענין כפי הדרוש ויעשו כפי הצורך שיסתדרו הענינים בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ומובן שההקדם בזה ישובח, ועפ"י מש"נ פוטר מים ראשית גו'.

כיון שאמרז"ל הכלל "אינו מבקש אלא לפי כוחם" ונוסף על זה "הנעשה אין להשיב", הרי בכל השטחים אשר עוסקים שני הנ"ל והארגונים שבהנהלתם עד עתה, שטחים במובן פעולות ושטחים כפשוטם בנוגע למקומות, על כאו"א להמשיך ומטעמים האמורים, וכמובן ככל האפשרי בשיתוף פעולה, ומקרא מלא דבר הכתוב: אז נדברו יראי הוי' איש אל רעהו ויקשב הוי' גו', ומפורסמת האריכות בזה בקונטרס "החלצו".

(ב) פשוט אשר אפשרי הדבר, ומתוך שלום אמיתי, שהרי כאן ובכמה מדינות פועלים צעירי אגודת חב"ד ו"הדר התורה" כאו"א בשטח שלו, ובשלום ובהתדברות וכו', ולא רק שאין הדבר פוגע בפעילותו של אחד מהם, אלא אדרבה, וכנראה במוחש כאן ובכ"מ, וכנ"ל.

(ג) באם ישנם ענינים שאפשר להיות התנגשות, ובדוגמא התועדות במועדים וביומי דפגרא בכלל, ובמועדים חסידיים במיוחד, הרי כמה וכמה שעות ישנן במשך מועדים אלו כדי חלוקה ויותר.

עד"ז ג"כ בנוגע למקומות חדשים.

ובאם יראה הבי"ד לטוב ולמועיל, הרי באפשריותו וביכלתו שיזמין שני הנ"ל להתדבר עמהם, ושהשנים ידברו ביניהם בנוכחותם לקבוע על אתר ג"כ בנוגע לשעות שבמועדים ובנוגע למקומות, ולשאל הצעות הנ"ל וכו'. ובאם תהי' בזה אי-התאמה, להכריע ביניהם.

(ד) מהאמור מובן ג"כ בהנוגע לשאר ענינים ושאלות ובעיות שישנם או שיתחדשו.

ויה"ר אשר הקב"ה אשר שלו' שמו, ישכין השלום בכל מקום ומקום, ובפרט על פי המבואר בקונטרס "החלצו" גודל הענין וגודל ההצלחה הנמשכת עי"ז. ואשרי חלקם של כאו"א הלוקח חלק בזה.

ומזה מובן ג"כ, כנ"ל, אשר כל ההקדם ישובח.

מג. מענה מג' אלול תשל"ו להרה"ח ר' שלום מענדל ע"ה קלמנסון בקשר להצעה אשר חתנו הרה"ח ר' מנחם מענדל ע"ה דייטש יתמנה למנהל גשמי של בי"ס שניאור באורבעוויליע:

המענה לו ולחתנו – בכלל ההצעה נכונה בפרט – תלוי בהתנאים ופרטים. ובאם יהי' ספק, להתייעץ בידידים מבינים. אזכיר עה"צ.

מד. הוספה על מכתב מכ"ה שבט תשל"ז:

לכתבם אודות החיכוכים בעבודת ההפצה שיש להם עם כו' - יתקשרו בהקדם עם הרה"ג והרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ וכו' הררב"א שי' גארדצקי שנמצא עתה בפאריז ויספרו לו בפרטיות ובטח יסדר הענינים וישכין השלום.

מה. מענה מכ"ז תשרי תשל"ז על מכתבו של הרה"ח ר' הלל ע"ה פעוונזנער (להמזכיר הרחמ"א חדקוב) שכתב ע"ד הקייטנא שבארגון בי"ס "סיני", שבקייץ העבר הי' פתוח למשך חודש נוסף, וזה הגדיל הגרעון הכספי:

באם המל"ח יתמוך בהנ"ל – אין כל טעם כלל לדחות בקשות כל שאר המוסדות החבדיים שבכל קצווי תבל.

[ואדרבה – אין ידוע כאן כלל ע"ד פעולות איזו שתהיינה דאנ"ש שי' בכל צרפת – מלבדו ואחדים ממש מהצעירים ודהשדרי'ם שזוהי פרנסתם והרה"ח קלמסון שי' (וכמובן הנהלת תו"ת ובית רבקה) ואין

לקחת כספי ציבור לשלם זה שעל אנ"ש דשם לתת – אלא שפטרו א"ע
מזה ע"פ פקודת זקן וכסיל. וד"ל].
בתור יוצא מן הכלל: להוסיף על התמיכה 50
(2) חד פעמי להוצאות הקייטנא ת"ק שקל

מו. מענה מטבת תשל"ז לר' חיים יעקב שי' שלאמע:

[1] במכתבו כתב ע"ד בעיות כספיות ומשפחתיות אצל אחת
מנשות אנ"ש בצרפת, על זה כתב הרבי:
(1) עניתי' (ולבעלה שי') בהיותם כאן – פא"פ – שמכאן ולהבא,
באם תהיינה בעיות וכו' ביניהם – יעשו כהוראות רב מורה הוראה
בצרפת.
[2] במכתבו כתב ע"ד רצונם של סניף "האדרת והאמונה" לייסד
"חברה מיוסדת בקבוץ כספים על יסוד חוק של מס ללימוד
מומשך" בהסכמת וברכת הרבי, על זה כתב הרבי
(2) [בכל הענין הנ"ל] וכיו"ב – יתייעצו ויעשו כעצת הרבא"ג שי'.
אזכיר עה"צ
[3] במכתבו כתב ע"ד השתתפותו בחנוכת הבית של הבית חב"ד
בליאון, שהי' בהצלחה בהשתתפות הרבה אנשים חשובים, כתב
הרבי:
(3) ות"ח ת"ח על הבשו"ט.

מז. ממכתב כ"ה תמוז תשל"ז להרב יעקב פולטורק מליאון:

כותב שלרגלי השינויים שחלו בבית-הספר בעירו, איך יהי' היחס
שלו בנוגע לביה"ס.

כיון שהחלטה בזה תלוי בכמה פרטים ופרטי פרטים, וכן יש גם
כמה דרגות ואופנים בהיחס, ועוד להוסיף אשר אפשר שמעת כתבו

המכתב חלו שינויים בהמצב, והרי על פי מאמר חכמינו ז"ל אין לדיין אלא מה שענינו רואות,

לכן, ועל פי מה שנאמר ותשועה ברוב יועץ, בודאי יתייעץ בזה עם עסקנים י"ש שעל אתר. ויהי רצון שזכות הרבים תסייע שיהי' הבירור וההחלטה בזה בטוב באמת בכל הפרטים.

נקודות כלליות בהאמור, שלדעתי בתוקפן בכל מקום ובכל זמן, שמחד גיסא טובת תלמידי ביה"ס נקודה עיקרית היא, וביחד עם זה באם ישנם שינויים בלתי רצויים צריכה זהירות יתרה שלא יוכל היחס להתפרש כנתינת היתר להפרטים הבלתי רצויים, ובפרט בהביא בחשבון שבתקופתנו זו היתר הניתן בתנאים מסויימים ובדוחק רב וכו', עלול במקום מסויים ובחוגים מסויימים להתפרש, ואולי גם בפירסום, כענין המותר מלכתחילה וגם רצוי' וכו'. ובודאי לדכותי' דכת"ר אין צורך ביאור נוסף.

מח. מענה מיום ז' אד"ש תשל"ח להרה"ח ר' יהודה ליב וזוג' שיחיו מטוסוב בקשר לנסיעתם לשליחות בעיר נאנסי ומעץ:

תהא הסתדרותם בהנ"ל ופעולותיהם שם – בהצלחה רבה ומופלגה ומתוך שמחה וט"ל.
אזכיר עה"צ לכהנ"ל.
מכ"ע דנאנסי המצו"ב נת' ות"ח.

מט. מענה מאד"ש תשל"ח להרה"ח ר' יהודה ליב וזוג' שיחיו מטוסוב:

ותהא בשטומו"צ בכל ולהצלחה מרובה בענין דהזמ"ג בפרט – מבצע פורים.
המצו"ב לצדקה בצרפת – מתחיל מנאנסי ומעץ.

ג. מענה לאחת מהמוקרבות מצרפת מסיון תשל"ח:

תתבונן מזמן לזמן (1) במש"כ בתניא רפמ"א דהנה ה' ניצב עליו, (2) בהשגח"פ ממש מהשם על כאו"א שמזה מסקנא מידיית: 1) שאין מקום לפחד ולמח' מבלבלות כיון שהשם בצדה "ע"י ימינד", (2) שבודאי תצליח בתומ"צ באם תרצה. ותמשיך ב"האדרת והאמונה" כמו ע"ע. אזכיר עה"צ.

גא. ממכתב ערב שבת נחמו תשל"ט למר חנוך בן ארזה מירושלים:

מאשר אני קבלת מכתבו מכ"ה תמוז, ות"ח על שימת לבבו לכתוב לי רושמי מעסקני חב"ד שפגש בעת ביקורו בכמה ערים בצרפת. ולמותר להדגיש שראויים וזקוקים הם לעידוד, כיון שמקיימים בעצמם, כלשון הכתוב, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", במדינה זרה ולשון זרה ותנאים קשים וכו' בשליחות מצוה להפיץ היהדות, התורה ומצותי' במקומות נידחים מבחינת מצב היהדות שם.

גב. מענה מאלול תשל"ט להרה"ח ר' שלום מענדל ע"ה קלמסון בקשר לחזרתו מחצרות קודשנו לצרפת, ובמכתבו הקודם כתב שקיבל בקבוק משקה מהרבי (לפני החלוקה הכריז הרבי שיתן בקבוקי משקה ע"מ שיתוועדו כ"א במקומם ע"ד המעלות דחודש אלול, והנקודה של ההתוועדות ע"ד המלך בשדה והראשי תיבות דחודש אלול בהקוין דתורה עבודה וגמ"ח), ולא אמר לו דבר בפרטיות (שלא כרגיל) וציין שלא קיבל הוראה מיוחדת, על זה ענה הרבי:

המצו"ב לצדקה בצרפת

בתמהון קראתי בפתקא הקודמת שלו, שכאלו לא קבל הוראות בנוגע להבקבוק משקה!!

והרי דברתי בפירוש בהתוועדות עד"ז, והלואי זאל ער עס דורכפירן. אזכיר עה"צ

נג. מענה מקיץ תשמ"א לרופא מעיר ניצא, בקשר לעלית הנשיא מיטעראן שהכריז על ביטול הרפואה פרטית בין התוכניות הכלליות שלו שלכן ברצונו לעבור למדינה שבה יש הצלחה לרפואה פרטית וכתב כמה הצעות:

בקשר להשינוי בממשלת צרפת – אין זה נוגע להם כלל.

נד. מענה להרה"ח ר' שמואל ע"ה אזימוב בקשר לזה שאחרי פטירת אביו שניהל התלמודי תורה בפאריז שהנהלת הישיבה ביקשו ממנו לנהל החדרים ע"פ הסכם ותנאים:

נת' ד' תצא (1)

בכלל – כפי שיתדבר וע"פ התנאים שיתדבר [עם הנהלת תו"ת] אבל כיון שכהנ"ל חלק מליובאוויטש בכלל וכו', צ"ל ג"כ באישור הב"כ הרבא"ג שליט"א.

אזכיר עה"צ (2)

נה. מענה משבט תשמ"ב להרה"ח ר' ראובן שי' מטוסוב על הצעה שליחות בלשכה בפאריז:

[1] במכתבו כתב "הראב"ג שיחי' מציע לנו שליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בפאריז, לי - לעבוד אצלו בלשכה המרכזית, ולה - להיות מורה בהבית רבקה ב"ייער", הרבי הקיף התיבות: "לעבוד אצלו בלשכה המרכזית, ולה - להיות מורה בהבית רבקה ב"ייער", וכתב:

ונכון וטוב (1)

[2] במכתבו כתב: "בנוגע להעבודה בהלשכה אמר לי שדבר עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין, ומדובר בעיקר אודות התעסקות במבצע ספר תורה וכן בשאר המבצעים ועוד כמה דברים ששייכים להלשכה - ובמשך הזמן וכו' כל העבודות השייכים להלשכה". הרבי הקיף התיבות "התעסקות במבצע ספר תורה", וכתב:

כבר מתעסקים שם במרץ (2)

נו. מענה משנת תשמ"ב לר' מיכאל אלוש שכתב ע"ד רצונו לעקור מקום מגורי משפחתו מטולוז לעלות לאה"ק:

**באם פרנסתו עתה בשמירת שויו"ט וכו' – קדימה שימשיכו בעירם עתה.
אזכיר עה"צ**

נז. הוספה למכתב מימי הסליחות תשמ"ג להרה"ח ר' פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה:

בכל הענינים כמענתי מאז – יתדבר עם - הררבא"ג שליט"א.

נח. מענה מכ"ד סיון תשד"מ לא' מאנ"ש "זוכה בגורל" מפאריז שפותח גן ילדים בעיר פאנטין:

מכתב וד"ח כולל ב' רשימות ופנ"נ – ות"ח על הבשו"ט כן יבש"ט גם בעתיד מצו"ב השתתפות בסענטר שפותח בפאנטין מאה פרנק אחד [סימון דולר] לצדקה (החילוף) אזכיר עה"צ.

נט. מענה משנת תשד"מ למרת בתי' אזימוב ע"ה בנוגע להצעה הקשורה לספר על הלכות טהרת המשפחה:

כל שיפור ותיקון בס' טהרת המשפחה ישובח ונחוץ, אבל צריך להיות בהשגחת והסכמה מלאה דרבנים מורי הוראה

ס. מענה מאדר תשמ"ה לר' יעקב ביטון שכתב ע"ד הסכמתו (בהמשך להצעת הרבי ע"י הראב"ג ע"ה) לנסוע בשליחות לעיר סרסל, הרבי הקיף המילה "סרסל" וכתב:

ויהא בשטו"מ, אזכיר עה"צ.

סא. מענה מאדר תשמ"ה לבחור מצרפת ששאל האם ללמוד נהיגה:

כהוראת רב דאנ"ש דצרפת

סב. הוספה על מכתב מיום י"א ניסן תשמ"ה להרה"ח ר' יהודה ליב שי' מטוסוב:

בנוגע להקושיים בעבודתו – יתייעץ עם שאר השלוחים שי' שבצרפת ובעיקר עם הרבא"ג שליט"א.

סג. מענה מתשרי תשמ"ו להרה"ח ר' יעקב ביטון שי' ששאל האם לשכור מקום קבוע לבית חב"ד בעירו סרסל:

כהחלטת רוב עסקני אנ"ש שעל אתר ובאם ספק כעצת רבני אנ"ש בפאריז.

סד. מענה מתמוז תשמ"ו לארי' בנשמחון שי' שהדריך קבוצת נוער מצרפת שהגיעו לחצרות קודשנו באמצעות ארגון "סקאוטס" ושהו בשבת פרשת קרח בהתוועדות הרבי, ואחרי השבת הכניס את שמות חברי הקבוצה;

הרבי מתח קו תחת "אחראי" וכתב:

פנ"נ. ת"ח על שיצרף שם האם דכאו"א שי' (שכן מזכירים בתפלה)

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

תפלת הדרך.

שליחות לצדקה – בבוקר יום א'.

והעיקר החלטת כאו"א להנהגה יומית כו' וה' יצליח

סה. מענה מאייר תשמ"ו בקשר לפתיחת ישיבה בפאריז:

כמדובר כמה פעמים, ע"פ שולחן ערוך בכל כיוצא בזה צריך להיות ע"פ הוראת רב או בית דין חבדי היודע הפרטים אזכיר עה"צ

סו. מענה משבט תשמ"ז להרה"ח ר' יהודה לייב מטוסוב שי' שכתב שע"פ הורות הרופאים בצרפת עושים בדיקת Echographie Sonogram פעמיים במשך חודשי ההריון, ולפי דבריהם זה הכרחי ואין בזה שום ספק סכנה, ואולם שמע שהרבי מורה שלא כדאי לעשות זה ושואל איך להתנהג,

הרבי הקיף המילים "ולפי דבריהם זה הכרחי", וכתב: **א"כ יעשו כן, ועל כללות המכתב, כתב הרבי: נל' ות"ח אזכיר עה"צ**

סז. הוספה למכתב מימי חנוכה תשמ"ח להרה"ח ר' פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה על הצעת שליחות במדינה אחרת:

בנוגע להסתדרות קבועה וכו' – הרי כיון שנמצא בצרפת ושם כל ימיו וכו' – מובן שצריך להשתדל בנוגע לצרפת, ובתייעצות עם ידידים מבינים שבצרפת.

סח. מענה משבט תשמ"ח לכמה ממנהלי מוסדות חב"ד בצרפת שכתבו ע"ד ניצול השם "תנועת ליובאוויטשי", והראב"ג אמר שיפנו בזה אל הרבי, על מה שכתבו "הראב"ג שי' אמר שנפנה בזה לכ"ק אדמו"ר שליט"א" כתב הרבי:

!! בטח אי הבנה בזה כי יודע ומתנהג תמיד מפורסם זה יותר משלושים שנה שכל כהנ"ל מתנהל ע"י הלשכה (שעל אתר בפריז) ומנהלה [הראב"ג שיח"י] ואליו יפנו

סט. מענה מתמוז תשמ"ט לגביר מליאון שהגיע לחצרות קודשנו ביחד עם השליח הרב שמואל גורעוויטש שי', שהכניס 1500 דולר לצדקה לרבי, והמזכיר הריל"ג ע"ה מסר זאת באומרו שהגביר בנה לעצמו בנין כו':

זכות גדול עבורו שבנה בנין בשנת הבנין וילך מחיל אלא חיל.

ע. מענה מאייר תש"נ למרת שרה תי' עמאר:

[1] על שאלתה אם לקבל משרת מנהלת מחלקת טהרת המשפחה שע"ד הבית דין של פאריז, כתב הרבי:
רק באופן שלא תהיי מחלוקת או השגת גבול אחרים (3)
[2] על בקשת ברכה לרפו"ש עבור אחת שסבלה מסחורות ועצירת נשימה בהמשך לניתוח שעברה, כתב הרבי:
בדהמ"ז, דיוק בכשרות האכוש (4)
[3] על בקשת ברכה לבעלה ר' יעקב שי' שצריך למצוא מקום חדש עבור המוסד "אור חנה" שבהנהלתו, ומבקש ברכת הרבי, כתב הרבי:
אזכיר עה"צ והזמ"ג (5)

עא. מענה לועד המארגן כינוס השלוחים האירופאי השני בניצא צרפת, שכתבו ע"ד הכינוס, הרבי הקיף המילים שבמכתבם "הכנס יפתח אי"ה ביום ג' כ"ו סיון" וכתב:

ירחא תליתאי ויומא תליתאי, ובודאי תהיי הפתיחה בדברי אוריין תליתאי ובהצלחה למעלה מהשערת בני"א.
אזכיר עה"צ.

עב. מענה מתמוז תש"נ להרה"ח ר' יוסף יצחק שי' פינסאן שליח הרבי בניס על הדו"ח הראשון מכינוס השלוחים האירופאי שהתקיים בעירו ניצא:

נת' ות"ח, ובודאי יהי' כרגיל בכיו"ב דו"ח מפורט וכו'
אזכיר עה"צ.

עג. מענה להרה"ח ר' הלל פעוונזנער ע"ה על שאלתו בקשר לארגון שחיטת ליובאוויטש בצרפת:

**שייך לועד רבני אנ"ש שי' שעל אתר.
אזכיר עה"צ.**

עד. מענה להשלוחה מרת בתי' אזימוב ע"ה על דו"ח מהמלוה מלכה לקבלת פני משיח צדקנו שנערך בפאריז:

**והזמ"ג להצלחה רבה ומופלגה
אזכיר עה"צ**

עה. מענה להנהלת צא"ח המרכזית שהחליטו אשר הרב יהושע זעליג כצמאן ע"ה יסע לטובת צאגו"ח בצרפת על איזה שבועות, וכל זה "לאחרי התדברות עם הרב שמואל שי' אזימוב מנהל צאגו"ח דשם"

הרבי הקיף את התיבות "התדברות עם הרב שמואל שי' אזימוב מנהל צאגו"ח דשם" וכתב: **ויהא בשטומו"צ בכל
אזכיר עה"צ**

עו. מענה לקבוצה מטולוז שהגיעו לחצרות קודשנו לי"ב י"ג תמוז תש"נ:

ויהא בהצלחה רבה והזמ"ג וכו' אזכיר עה"צ.

עז. מענה משנת תש"נ להרה"ח פנחס גדלי' הכהן פאשטער ע"ה שהוצעה לו משרת מנהל בית הספר במרסיי צרפת:

אם לא יחסר ע"י זה מהשפעתו בפאריז. יתייעץ עם ידידים מבינים.

עח. מענה מאלול תנש"א להשלוחה מרת בתי ע"ה אזימוב:

**כעצת אגודת חב"ד דמדינתה כפשוט
אזכיר עה"צ.**

עט. מענה משנת תנש"א להרה"ח ר' יעקב שי' ביטון שכתב אשר
הבית חב"ד בסרסל שקוע בחובות ורוצה "לסגור המוסדות", הרבי
מחק התיבות "לסגור המוסדות" וכתב:

ואדרבה, ביתר שאת וביתר עז.

פ. מענה מאלול תנש"א להרה"ח ר' מאיר שמחה שי' קלמנסון על
בקשת ברכה עבור המנין בעיר אובערווילייע המיועד למקורבי בית
חב"ד:

יהא בהצלחה והזמן גרמא, אזכיר על הציון.

פא. מענה מאלול תנש"א להרב יצחק יהודה שי' ירוסלבסקי שביקר
בצרפת לאסוף כספים עבור המקוה בנחלת הר חב"ד, וכתב ע"ד
התוועדות חי' אלול בפאריז בה השתתף, והתרשמותו מהשליח
הרה"ח ר' שמואל אזימוב ע"ה:

**ובטח יעורר כהנ"ל קנאת סופרים שתרבה כו' – ברבני אנ"ש שי' ובכל
הרבנים חכמה וכו' אזכיר עה"צ.**

פב. מענה מחשון תשנ"ב להרה"ח ר' הלל פעוונזנער ע"ה בקשר לבקשת
ברכה של הרב יוסף סיטרוק ע"ה הרב הראשי של צרפת להצלחה
באירגון "יום התורה":

**ז"ע הגעתי הודעה ע"ד יום התורה, ויהא בשטומו"צ וכמחז"ל כינוס
ללומדי תורה היינו צדיקים טובה להם ולעולם, והזמ"ג ודרוש**

**לברכות ויתברכו על מש תתפי הכינוס מהשם נותן התורה ומקור כל
הברכות בכל מכל כל.
בכבוד רב ובברכת הצלחה רבה.**

**פג. מענה משלהי כסלו תשנ"ב להרה"ח ר' מנחם מענדל הלוי שי'
גורעוויטש בקשר להקבוצה שהגיעו לחצרות קודשנו לבקשת
ברכה עבור הבנין החדש של ישיבת תו"ת בריונא:**

**ויהא כל הנ"ל בהצלחה ובהוספה עוד על פעילות הנ"ל והזמ"ג. אזכיר
עה"צ.**

שער

כתבי יד קודש

מענה אות י"ז

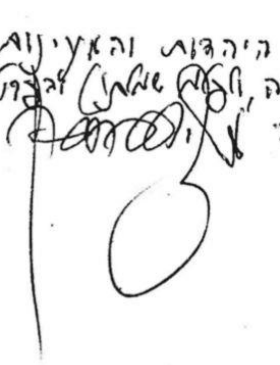
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"ט כסלו והמצו"ב. *דניאל אריה - כעלי יריח ג'תש"ח*
 וביום הסתלקות הילולא של כ"ט אדמו"ר הזקן.

מענה אות כ"ב

ובאופן - כהלכה דבית הלל -
 עד לקיום היעוד דלילה כיום
דניאל אריה - ערך ז'תש"ח
באופן, לען הדיבר ונחל ודוק.
 ענין הנוכח: ראה ד"ה זה בתורה

מענה אות כ"ה

בברכת ה' מה דגבול היהדות והאצינות
 כרית (שדגתי יאסר דנה ופלא שאלת) זכרתי
 כשיעוריה הדינים שפיר

חלק ממענה אות כ"ו

דאם יו/יכו (ספרכ) הנותנת
 גמל יתקן צ'
 צמח בגמל הוותק לן
 (ג) אקטיוס (הלוז. א. אנסון) טעם
 יתוסף אדם בענין תוצר (פ) התמכה
 תהי הסיעב קטט וזרב

כלל אגור צד
 - גיל קיון דרמה
 קיון, ה, חכא
 אגור יתקן
 גוה צמח
 אגור יתקן

מענה אות כ"ח

דאצטן אטרוקוליא: אס בר
 לו אגא אצרה וטו - טלע הרהט וטו
 וטו ארנ' טו' אעצותיו. אקנא
 אגודות - טלע ידיוס יטו אים
 אע אים - א צמח וצרני'
 - פריהצטן עב עמק א"ג חוזה
 צמח אים - עב הוה אורח א
 אג. ארנ'. אג, יטו.

מענה אות כ"ט

מענה אות ל"ח

רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

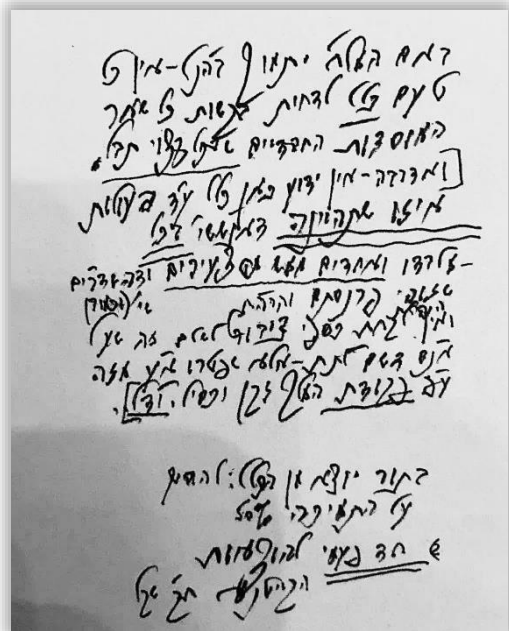
אודן אודן התעצלה והקדושה היא דל' זכירה ועזוב - איך יתחיל הענין והל' ט"ז, אינן דומים זה לזה.

מענה אות מ'

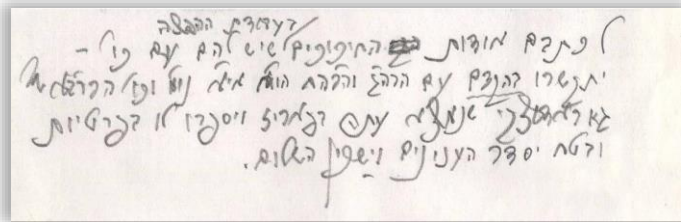
פה לא ראיתי שם ה' וזהו השם הנחמד
 ה' אלהינו ה' יתברך ופ'
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.
 ויהי איש כי בנסת' הוסת' ואז, וקולאות יא' הוסיף
 וקול' זה קנה.

כינוס השלוחים האיזורי - טולון, צרפת

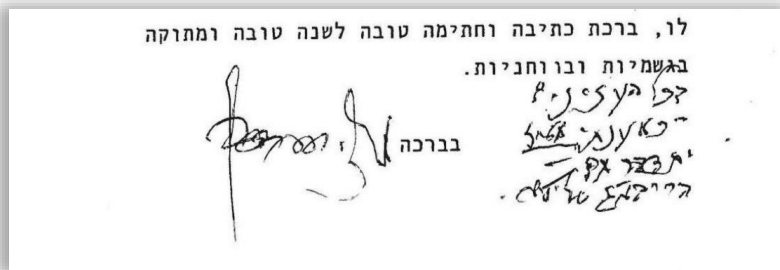
מענה אות מ"ה

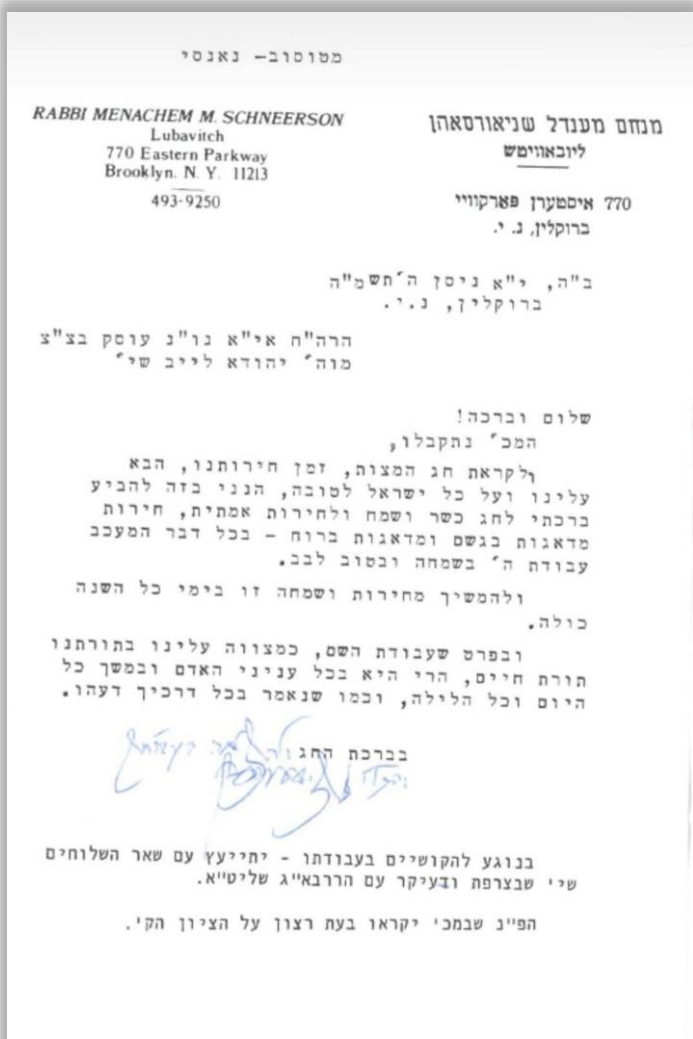
מענה אות מ"ד

מענה אות נ"ז

מענה אות ס"ב, ומובא כאן בפרסום ראשון

כינוס השלוחים האיזורי - טולון, צרפת

מענה אות ס"ד

TRES CHER RABBI,
 JE M'APPELE ABIE NITAY BENSETHOUN
 ET JE SUIS LE RESPONSABLE DE
 CE GROUPE, NOUS SOMMES EN VOYAGE
 POUR 81 JOURS ET NOUS AVONS TENUE
 A FAISSE LE PREMIER MARSHAT. AVEC
 VOUS A BROOKLYN.
 JE VOUS DEMANDE DE BIEN VOULOIR
 APPELER SUR NOUS LA RENDITION
 DE "MAKADOM HAFARUCH OUM" POUR LA
 REUSITE DE NOTRE VOYAGE. AINSI
 QUE DE NOS ENTREPRISES PERSONNELLES
 CI-JOINT LA LISTE DES PARTICIPANTS AU
 VOYAGE.

אבי ניטאי בנעטחון
 קבוצת "מקדום האפארוח אום"
 רבנים ובעלות בתנאים
 אישיים

מענה אות ע'

א"י
 יא סא"ר תשי"ן
 כ"ך אב תשי"א

רבותי אבקש עצתו של הרבי שליט"א בנושא
 אחר - במסכת אור חנה.
 מקבוצת קצאי ש"י הוציא לי לקבל המורה של
 "מנהלת מחלקת טהרת המסכה" אצל ה"בית דין
 דרך של בארש", מחלקה שכר התצוקתי פנה
 הגוף תש"ד-ל"ה, צ"ס עצתו של הרבי שליט"א.
 חסתי אולי זה ירשה לי להסיר צנין "וכרית"
 אצל הנושאים החדשים, וכיחד עם זה להרחיב בעולות
 "אור חנה".
 וצ"כ שאמתי פנה:
 באם צלי לקבל מורה לו באם הוקר, פיות
 דין דרך של בארש ואם לקבלה באורחותיה של סא"י
 - ואם קשר לזיואוווס, או צלי להכנס באופן יותר
 המצוות באם כל היום במסכת "אור חנה".
 באם ואמרתו הק' תהי חובות לקבל צלי מורה
 תהי תנוי מקבת מהרבי שליט"א שתון לי טרבה
 והלכה להצדיח להסיר מחלקה לו להסיר
 ה"וכרית", ואם ביחד עם זה להוסיף הצלחה פ"אור
 חנה".

אורח חנה
 אורח חנה
 אורח חנה
 אורח חנה
 אורח חנה

שרה בת מרים דמאר

לג. טרבה ורבוה שליחה עבור שונה פת רחמה.
 קבוצת "סחרחורת, עצרת-נוסחה", מהמשק לניתוח.
 ד' צלחה. ד"ר דניאל דניאל

Sara AMAR

לע"נ

הרה"ג הרה"ח התמים הרב

שלמה ע"ה מטוסוב

מראשוני השלוחים ומקושר לכ"ק אדמו"ר

בא כח ומנהל ראשי מוסדות אהלי י"י ליובאוויטש

במדינת מרוקו

נפטר מוצש"ק אור ליום הבהיר ראש חודש כסלו תשס"ח

בעת כינוס השלוחים העולמי

לע"נ הרה"ח התמים הרב

ניסן ע"ה פינסאן

מראשוני השלוחים ומקושר לכ"ק אדמו"ר

שליח ראשי ומנהל מוסדות אהלי י"י ליובאוויטש

במדינת תונס'י

נפטר כ"ד כסלו ערב חנוכה ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ כו' ר' שמואל ע"ה

בהרה"ח ר' חיים הלל ע"ה

נפטר י"ב מרחשון, ה'תשע"ה

זוגתו מרת בתי ע"ה

בת הרה"ח שד"ר ר' בן ציון ע"ה

נפטרה טו"ב מרחשון, ה'תשע"ב

אזימאוו

שלוחי כ"ק אדמו"ר כיובל שנה במדינת צרפת

ת. נ. צ. ב. ה.